کۆمان کۆمان گۆرانەوە ... 69 ... کەریم کاکە

بابەگوگۆ کۆی دەدا و ست ئیمامیش شیر
..

...69

مانگ لە ئاسمان و هەموو جێ هەر مانگەو تەواو
لێ کاتێ بە پێی خێ داوێتە ناو کانی و بەراو
ژن بە پرچی کراوە و سینگی واڵاوە دەوری دەدەن،
مانگ چیدی مانگ نیە، دەبێتە تاسکڵاو

ساڵان ئەو رۆژەی کارتی کۆتایی ساڵم وەردەگرتەوە، یەکێ دەگەیشتمەوە ماڵ، پێم بە زەویەوە نەدەما، دەمگوت بابم:
کەنگێ دەچینە دەشت؟
دایکم دەیگوت:
ئەو کۆەی من لە ناو قەیسەریش بیبەستنەوە نابێتە شاری، دەڵێی فرچکی بە گوند گرتووە.
بەو چەند جارەی سەردانی گوند، سەردانی پیری سوارچاکان و گوێی کەساران، وەك بڵێی بووبمە گوندی، پیری سوارچاکان لە خۆشی و جوانیی گوندی گرتم، خێ لە بیرتانە چەند تەێ لە قەرسیل و زەنوێر تەێتر تەواری دەگۆڕایەوە.
بە مردنی پیری سوارچاکان لە گەڕانەوەی گوند، لە گەشتی هاوینانەم بێ هاوینی فڕنکی ئەوێ، ئومێدبێ بووم، ئاخر تا ئەو لە ژیان مابوو، دەمگوت هەوکە نا دەمێکیدی خودا جاحێلی دەکاتەوە و دەچێ بە زەبری تفەنگێ گوندی خێی وەردەگرێتەوە، داخی گرانم، خودا گوێی لە پاڵانەوەی نەگرت و بێ سێ رۆژ جاحێلی نەکردەوە.
ئای بێ هاوینی ئەوێ، لە بن کەپرەکەی پشت ماڵان دادەنیشتین، لە لای جێخینانەوە بایەکی دەهات فێنك فێنك لە چ پانکە و کونەبایەکەوە بای وا فێنك نەهاتووە، ئەدی ناو بەستان بێ ناڵێی، بە دڵی خێ تەرزی و گندرەمان لێدەکردەوە، من بە بڕکەوە هەمدەکێشان، پیری سوارچاکان فڕیکردم:
کۆم، ئەها، ئەوها ئەوها، نابێ بڕکەکەی هەکێشی.
لە ناو بەستانێ شەمامەشم دەدیتەوە، تا بە دەستی خێت شەمامە لە بڕك نەکەیتەوە، تام لە شەمامەی ناو گڕانی ناکەیت، وای بۆنی چەند

خۆش بوو، ئەدی کە کەند و کەند شێدەبووینەوە بەرەو بەستی شەرغە، ئەو شەرغەیەی پیری سوارچاکان گۆتەنی:
هەر ناوەکەی نا، ئاوەکەشی لە هەنگوینەوە هاتووە.
لە گۆماوەکانی شەرغە دەبووینە مراوی و بە (کوێە فڕکە هات)یش، بە پیل راکێشانیش نەدەهاتینەوە، ئای مەلەی ناو بەستێ، لەگەڵ بەستێ چووی و ناتبینمەوە، لە هاتنەوەش لاماندەدایە بەراوەکەی پیری سوارچاکان و تەماتەی مزر مزرمان دەخوارد، سواری جەنجەڵیش لەوێ، وای کاتی بە دەوری قرشەی زۆر و بڕند کە هێندەی گردێك هەڵدرابێوە، دەسووڕاینەوە دەتگوت بە دەوری گڵی زەویدا دنیا گێرەدەکەین.
بە کارتەوە لێژە لێژ دەهاتمەوە، کارتەکەم بە دەستەوە، هەرکێ دەیدیتم وای وێنادەکرد لە چەند وانەیەك کەووتووەمە، لە نزیك ماڵێ، مام مەردان گۆتی:
کوڕم گوێ مەدێ، کوێەکەی منیش کەوت، ساڵی دادێ باش بخوێنە.
گوتم:
من نەکەووتووم، یەکەم بوومە
گۆتی:
ئەدی لێ وا کزی! بارە خوێت کەوتەتە زێ؟
چم نەگۆ، چ بڵێم! بڵێم، باپیرم مردووە و چیدی ناچێتەوە دەشتێ و منیش ناچمەوە سەردانی، بڵێم قادری شێەبی هەڕێی بە منداڵانی بەلاشاوە دابوو:
شێش سەرکەوێ، هەوێدەدەم لێرە، لەو دەو کەندە گۆمکی گەورە بە چەمەنتێ دروستبکەم، هاوینان گەورە و گچکەی بەلاشاوە لە ئاوی خاوێن مەلە بکەن..
هێی شێەبی، تێ لە تێی شێش چووی، شێش لە تێی خێی چوو، شێەبی، من چەند دڵم بەو گۆمە خۆش بوو، ئیدی چوو، هەموو چوو، بە مردنی پیری سوارچاکان و سەرهەڵگرتنی گوێی کێساران وتوانەوەی شێش هەمووی چوو، چ ناهومێدیەك گرتوومی!
کیسە تووتنی بەر پشتێنی مام مەردان، بەراوی تووتنی بیرخستمەوە، چەند لە کیسەکەی پیری سوارچاکان دەچوو، ئەوەی لە کەوڵی گوێی کێساران بوو، هەر ئەویش بە پەنجە وردیلەکانی خێی بێی دووریبوو.
پیری سوارچاکان لە کەندی خوار کانی پیاوان، لە بن ئەو گەوەیەی لاڵوی ئەشکەفتی گەورەی ئەوبەری لێوە دیارە، تووتنی چاندووە، چ تووتنێ! هەر جغارەکێشێ سێ جغارەی لەو تووتنە کێشابێت، تامی لە چ جغارەیدی نەکردووە، بە جغارەی کاسترێ و سەدامیشەوە.
پیری سوارچاکان دەیگێ:
جغارەیەك لە تووتنی بەراوی خێم نەبێت، وەك ئەوەیە پووشکە بکێشم.
من لەگەڵ پیری سوارچاکان بە ناو بەراوی تووتن گەڕابووم، دیتبووم

چۆن ئەو پەلکە پانانە لێدەکاتەوە و دەیخاتە ناو بەرانپیلەکەوە و پێکەوە هەڵیدەگرین و دەیهێنینەوە بن کەپرۆ، دەمدیت چۆن بە داری درێژی باریکی نووك تیژی لە شێوە تیریانەوە دەکات و وشکیان دەکاتەوە و دواییش چۆن وردیان دەکات و دارکیان لێ دەگرێت و کەمێك بە بایان دەکات و کیسەکەی پێدەکات و جغارەیەکی لێ پێدەکات و هەڵمژینێ هەڵیدەمژێ، دووکەڵ نایەتەوە، دەڵێ:
تا تووتنی تەڕوارم هەبێت، من دەژیم
پیری سوارچاکان دەیویست بە جغارەکێشان بسەلمێنێ کە تووتنی وی نەك هەر زیانی نیە، بگرە تەمەنیش درێژ دەکات، رووی لە بابم دەیگێت:
ئەو کوڕەی من چۆن هێندەی من دەژی، چوار جغارەی لە تووتنی بابی نەکێشاوە.
پیری سوارچاکان دوایوەی گوند و بەراویشی نەما، ماوەیەك هەر لە تووتنی ئەوێی دەکێشا، زۆری داکردبوو، یەك دوو فەردە تووتنی لە سەر ئەستێکێ دانابوو، ئەو وەرزەی تووتنی تەڕواری لێ بڕا، بیرمە گوتی: ئێستا مردن پێمدەوەرە.
بیرمە، لە وەرزی مردنێ، گوتی:
ئاخ، ئاخ، نە هەمینە سەرم ما، نە تووتنی مەفتەنێ.
پیری سوارچاکان بێ زیانیی تووتنەکەی بێ ئاو و خاکەکەی دەگێڕایەوە، پێیوابوو، ئاوی هەنگوینە، خاکی زێڕینە، بەردی مەرجانە، گوندەکەی ئەو لە گۆی زەوی جوایەز بوو، وای دەبینی تیلمێکی بەهەشتە و خودا بە دەستی خۆی بۆیویەتی و لوولی داوە و فریشتەکانی هێناویانە لێرە لە بن پێی خۆی و خەجێی ژنی رایانخستووە، بۆیە هەرچی لێ بچێنی و بەر بدا، خواردنێکی بە هەشەتیە و زیانی نیە، دەیگێت:
لەو خاکە، ژەهر تێکە، رەژگوێ گوێ دەکا.
ئەدی کاتێ دەهاتە سەر باسی هەیڤ و هەیوەشەوی ناو بەراوێ، پیری سوارچاکان پێیوایە مانگی چ جێیان لە جوانی و پێی ناگاتە مانگی ئاسمانی گوند و ئاقاری وی، لە بنی دڵەوە دەیگێت:
ئەنگێ وەرن لە مانگە شەوێ بڕوانن مانگی ناو کانی و بەراوی من، هەینێ جوانیی مانگ دەبینن‌وە، لەوێ بێ گوێی کێسارانی من دەبێتە تاسکێاو.
پیرێك لەو تەمەنە و وا جوانی پێدا هەبێ، بە من ناڵێی چۆن نەبمە ئەویندارێ تەڕوار و بەستی شەرغە!
هێی ئەو هاوینە، چ نائومێدیەك گرتبوومی، وەلێ بابم و کەویار و فازیل رەحانە و کێتر و پایسکل و گۆانەوەی سەربردان و پەیدابوونی نەنکی تازە و هاتنەدنیای برای تازە و شتی زۆر هەن، ئومێد دەبەخشنەوە، نەنکی تازە، رەقەیەی کەپوو درێژکۆلەی بسك خەنەیی چاو

هەمیشە تژی کل، خرخاڵ لە پێی گەردانە لە مل، ئەو نەنکەم، دایکی دایکەم، جاری یەکەم لە بەفری قەندیی کێوێ دیتبووم، بۆیە تا درەنگیش بە (نەنەی کێوێ)بانگمان دەکرد، ئەو نەنەیە کە تۆ بۆ کۆڵانێ خەمی لەبیربردمەوە، هەندێ سەربردەی ناسکی وی دەگێڕمەوە:
نەنەی کێوێ لە کێوێوە بە خ و کۆڵەکەیەوە هاتنە چاوەکەی پیری سوارچاکان و گوڵی کێساران، دەستکیان پێداهێنایەوە و دەرگەیەکی باشتریان تەخست، بیرمە کلیلی دەرگاکەیان داربوو، بستێ درێژ، کەل کەل بوو، بەکارهێنانی ئەو کلیلە شارەزایی دەویست، من ئێستاش فێرنەبووم، کۆڵەکەی چێوە سەربازی و بۆوە عەریفەکەی جاران، ئەو خاڵ و زەخاڵانەی من دەتگوت بە تیرە عەریفن، مەجید و حەوێز ئەو دووە دوایوەی لە هەمەدان هاتنەوە، یەکیان گێڵەکەی کەوتە بەکرەجێ، ئەویدی ئاقاری کەلارێ، ئەویدیان ردێنی لە عەریفایەتی سپی کرد، ئەو شەفیقەش کە لە هەمەدان هاتەوە، چێوە عەریفی، لەوێوەوە گەیشتەوە چیا، نەنەی کێوێ گێتەنی:
بە پێستاڵەوە بە هانای مەلا مستەفاوە چوو، ئێستاش گەڵایەوە عەریفی.
خاڵم زەرن ناوی هەر یەکیان بێنی دەبێ عەریفێکی پێوەنێی، ئێ، نەنەی کێوێ زوو لێی قەوما، منداڵی سەرکەوبنکەی بە سەردا جێما، گێڵی مێردەکەی بە دوو کێلی بێندی وەك هی وەلی دێوانە،نازانم بۆ کەوتە گوندی کێلە سپی! } لەو رۆژانە، رۆژانی نووسینەوە کێشان کێشان، واتە دوای نزیکەی هەشتا ساڵ، چوومە سەر گێڵی ئەو باپیرەم، دایکم بەو بەردە بابی ناسیەوە کە نەنکی لە سەری دادەنیشت و وردە فرمێسکانی بە سەر گێڵی کۆڵەکەیدا هەڵدەوەراند{ ئەو چیرۆکە با بۆ دوایی بۆ..
نەنەی کێوێ وەك ژنێکی هەینێ ، شوو بە شووبراکەی دەکاتەوە، ئەو پیاوەی ژنە فەلەیەکی موسلمان کردبوو، زەریش خێی پێوە بادەدا و پێیوابوو بەوە بلیتی بەهەشتی بۆیوە، ناوە ناوە دەیگۆت: من بۆ مردن سەرم پێوە نیە، چونکۆ بەهەشتم لەپێشە.
نەنە دوای کچ و کوڵە، دەڵتە پیاوی رێی بەهەشتێ:
من لە ماڵی خۆم، تۆ لە ماڵی خۆت، پێ ئاودیوبکەیت، دەرمان مشکت دەرخوارد دەدەم و دەتنێرمە دێزەخێ.
دیارە پیاوی رێی بەهەشتێ، گومانی لە گەیشتنە بەهەشتێ هەیە، بۆیە پێ ئاودیو ناکات، ئەوەش چیرۆکێکە، جارێ لێیگەڵێ..
هاتنی ئەو نەنکە بۆ من نزیك لە هاتنەوەی گوڵی کێساران بوو، جێی وی نەگرتەوە، بەڵام تەواوێك لە بیریبردمەوە، خدێم پێوەی گرت، ئەو نەنەیە هەر شتێکی دەگێڵایەوە دەبووە چیرۆك، چ چیرۆکخوانێ بەهەقایەتبێژەکەی سەیداوە و شێرزادەکەی کووران و یەشارەکەی ئەوێ

و کازانتزاکیەکەی هەوەتریش کەس نیە وەك ئەو نەنکەی من چیرۆکان بگێڕتەوە، ئەو ژنە تەنێ ناوانی گوتبا، تەنێ ژمارەی ژماردبا، لەوەش هەوەتر فاتیحای خوێندبا، دەبووە چیرۆك، ئەو ژنە پێکهاتەکەی چیرۆکی هەڵکەوتبوو، لە زمانیش پەیڤی وای گێ دەکرد، من نە لە گەڕەك و باژێڕ نە لە ناو کتێبی قوتابخانە نەمبیستبوو، نەنکی من بە ددانی دەگێ دگان، لە جیاتی بێژ: کرێشتی، دەیگێ:وای وای کرێتی، هاتیشی وەك ئەمە نەبوو، دەیگێ: هاتگە، لە هەمووی خێشتر (من خێش تێ خێش)ەکەی بوو، هێندەی دەگێ، دواتر هێندەی نەمابوو ببێتە نەنەی من خێش تێ خێش.
ئێستا سەردانی ماڵی شەمەندەفەرمان لە پێشە، لەگەڵ نەنەی من خێش تێ خێش و ژنە جوانە شەلەکە و.. بەرێکەوتین، لە کۆماری لامان دایە ماڵی دادە بۆری، ئەو ژنە دەستی پێ بازنە، خرخاڵ لە پێ، بسکی لوول لوول ئێستاش نەمزانی لە چی دەچێ، دواتر کە گوێم لە گۆرانیی (شەنگەبیرۆری ساڵی ساڵان لە کۆستان لە بەر مەڵی..) دەبوو، ئەو بۆریەی کۆماریم بیردەکەوتەوە، ئێ، لەوێ چایەو برێشکەمان خوارد و بەرێکەوتین، بۆریشمان لەگەڵە، لەو جادەیە پەرِیِنەوە کە ئیزرائیل لە شێوەی ترومبێل هات و مینکەی شمشاڵژەنی تیا برد و شاری بێ شمشاڵ هێشتەوە و هێندەش نەمابوو من و بابیشم بە بە دوویدا بچین، گەیشتینە هێڵی شەمەندەفەر، هەر ئەو هێلەیە:
((- بابە،ئەو شەمەندەفەرە دەچێتە کوێ؟
+ کوێم، دەچێتەوە ماڵی خێی.
– ماڵیان لە کوێیە؟
+ لە پشت ئەو داروبارانەیە..))
لەو شوێنە ئەو پرسیارەم کرد کە جارێك بە نیازی بوونە درهەم نیودرهەمم خستە بن پێی شەمەندەفەر، من ئاشنای دیوی دەرەوەی شەمەندەفەرم، زۆر جار بە تەنیشتما وەك مار فیشکاندوویەتی و تێپەڕیوە، بەڵام ناوەوەی بێ من نهێنیە، بە دڵ حەزمدەکرد سەرێك لە ماڵەکەی بدەم و بزانم چی تێدایە، چی دادەنێ و چی هەدەگرێ.. پێدەچێ پرسیارەکەم کەوتبووبێتە پایزەوە، چوونکێ کە روانیمە داروبارەکانی لای ماڵی شەمەندەفەر، دیتم با لە سەر زەوی گەمەی بە پەلکی داران دەکرد، کەواتە ماڵی شەمەندەفەر کەوتێتە پشت پایزەوە.
ئەو رۆژەی لەگەڵ نەنەی کێیَ تەواوێك لە ماڵی شەمەندەفەر نزیکبووینەوە، هەر دەبێت دنیا بەهار بووبێت ، ئەو ناوە کەسك کەسك، لە بابەگوێگوێەوە بگرە تا دەگاتە سوت ئیمامی کەسکدەچێوە، ماڵی چڵی شەمەندەفەر و ئەو دەور و بەرە هەمووی کەسکدەچێوە، دیارە لە بەختی رەشی من شەمەندەفەر سەردانی کەرکووك و بەغدای

کردبوو، نەنکم وای گوت.

دڵتەبیرم نەنەی کۆیە لە نێوان دوو ژن دەڵێی، منیش دەمێ لە پێشیان دەمێ لە پشتیان، ژنکیان ژنە جوانە شەلەکە بوو، دیتم لە تەنیشت بابەگوگۆ، بابەگوگۆی تا خودا دەڵێ بەس باڵا بەرز، نیو مناڕەیەك بەژنی هەیە، خۆی غلۆردەکردەوە، بە دەنگێ هەر ئەوەتا دەبیسترا:
بابەگوگۆ بە گوێ هاتم، بۆ کوێهاتم..
ژنەکەیدی بۆری، ئەوە ژنە ئیشی بە بابەگوگۆ نەبوو، سێ چوار منداڵی هەبوو، لەوێوە چووینە سەر گۆڕکی ئاسایی، ئەوە ناوی سوت ئیمامیە، هەندێك (ست)ی دەڵێن، پلکی کەویار داوای شیری لێدەکات:
مەمکم چ شیری نیە
کۆرپەم گەلەك برسیە..
درەنگ پێکەوتم (سوت) شیرە، ئەوە ژنانەی مەمکیان شیری کەمە رووە لە ئیمامی شیر دەکەن، ئەو ژنانەی منداڵیشیان نابێ رووە لە بابەگوگۆ، هێندەش لێکدی دوور نین، درەنگتریش تێگەیشتم ئەو (سوت)ە چ پەیوەندی بە شیری تورکەوە نیە، ئەفسانەی ئەو گۆڕە هێشتا باپیرەی گەورەی عوسمانی عوسمانلیش نەهاتبووە دنیایێ، هاتە سەر زاران، ئەو گۆڕە لە حەفتەکەیە، ئەوانەی لە سەر قەڵاتەوە باڵیان لێکدا و هەڵفڕین و گۆڕی هەر یەکەیان کەوتە جێیەکی شار، ست ئیمام و بابەگوگۆ هێندە لێکدی دوور نەکەوتنەوە.
باشە، لە بابەگوگۆی منداڵ و ست ئیمامی شیر گەڕ، با سەرێك بە ماڵی چاڵی شەمەندەفەردا بکەم، زۆر کەڵەت خەونم بە ماڵی شەمەندەفەرەوە دیتبوو، هەرکی درۆژ، درۆژتر لە کۆڵانی موورتکان، ئەو کۆڵانەی مەگەر کۆڵانی قەنەفێی قەیسەری ئەو بۆنە خۆشەی لە بەرکی هاموشکەرانی دابێت، ئەو کۆڵانە لە کن ئاوی کەسکوسار و ئاوی میریی پشانەوە درۆژدەبووە دەگەیشتەوە ئەولای ماڵی شەمەندەفەر.
ماڵی شەمەندەفەری ناو خەونەکانی من هەزار دیوەخانی وەك هی باپیرم بە تەنیشت یەکەوە بن ناگەنە درۆژیی ماڵی شەمەندەفەر، لە خەونەکانی من جادەی خۆی شەستمەتریش بخەیتە سەر باری درۆژی ناگاتە ماڵی شەمەندەفەر، دیارە لە دەرەوەی خەونیش ماڵی شەمەندەفەر لە بیرکردنەوەی من زۆر گەورە و بڵند و دوورو درۆژ بوو، ئەگەر وا نەبێت چۆن جێی ئەو شەمەندەفەرە دەبێتەوە کە سەری گەیشتۆتە ناو دارەکانی نزیك ماڵی خۆیك بنی هەر لای ئەو جێیەیە کەو نیودرهەمەکەم لە بنی دانا.
گەیشتین لەگەڵ نەنەی کۆیە گەیشتینە بەر دەم ئەو خانووەی کە بە

قسەی بابم بۆت، ماڵی شەمەندەفەرە، سەرەتا وای بۆ چووم کە ئەو ژوورە دەروازەی ماڵی شەمەندەفەرە، رەنگە ماڵەکە کەوتبێتە بن زەویەوە، دڵتەوە بیرم پرسیاری ماڵی شەمەندەفەرم لە نەنکم کرد، وەک بڵێی تێمنەگات، دەیگوت:
ماڵی چی، کوڕم ماڵی چی؟!
پرسیارەکەم بۆی ئاسانکرد:
ئەدی شەمەندەفەر شەو لە کوێ رادەوەستێ؟
گوتی:
کوڕم هەر لە سەر ئەو ئاسنەی بە سەریدا دێ، دەگەڕێتەوە..
تا دواتر هەمان وەڵامم لە بابمەوە نەبیست، قسەی نەنکمم بە راست وەرنەگرت.
لەگەڵ نەنەی کڵێ بۆ سەردانی پایز بە سەر هاوین و پایزەکدا بازدەدەم، دوای سەردانەکە دەگەڕێمەوە هاوین و پایزەکەی ساڵی دەڕۆ، زستانێکی تووشە، شەوانی سایەقەیی و زوقم تف هەڵدەی دەیبەستێ، دەمەو بەیانان میزیش دەکاتە چلووڕە، من کە لە کەلێنی دەرگاوە میزم هەڵدەدا بابم بە پێکەنینەوە دەیگێ:
کوڕم زوو بیپسێنەوە، با میز بە دەرێت نەبەستێتەوە..
جستانێکی تووش بوو، سبەینان بە مەنجەڵ ئاوی کوڵاو بەلووعەی ئاوێ دەبۆوە، ئەو زستانە گەمی شەختە کە کەوتبووە نزیك ماڵی حەمەد مەستان پاسکلی بە سەردا دەڕۆیی، من کە تازە فێری پایسکل هاژتن ببووم، بە نیوە پەیدان و لە ناو پەیدان دەمهاژشت، بەو پایسکلە گەورەوە، پایسکلی زەلامان ئەو سەر و سەری گەمی شەختەم دەکرد، پاسکل هەڵدەخلیسکا، شەختە نەدەشکا، کچەکەی حەمەد مەستانیش پاسکلەکەی بابی دەهێنا، ئەو پاسکلەی کەس حەمەد مەستانی بەسەرەوە نەدیتبوو، هەندێك دەیانگ: وێدەچێ شەوان دەمی ماڵنووستنان باژوا، ئەو کچە نەیدەویست کەویار بە تاقە کچی بەلاشاوە لە ناو پەیدانی پاسکلی گەوران بمێنێتەوە، بەڵام فڕێنەبوو، دوایی دەگەڕێمەوە هاوینێ و بەزمی پاسکل و فڕبوون، ئێستا دیمەنێکی سەر شەختەی کچەکەی مەستان دەبینین:
من و کچەکەی مەستان ڕۆژانی شەختە بەر لە هەمووان دەگەیشتینە سەر گەمی شەختە، هێشتا منداڵانی بەلاشاوە پرخە پرخی خەویان بوو، هێشتا شامینکفرێشەکە (شامینك، شامینك، لێبیا..)بوو من و ئەو لە سەر شەختە پاسکلبازیمان دەکرد، دیارە ئەو زۆر جار لەگەڵ پاسکلەکە غاریدەدا، جاروباریش پێیەکی دەخستە سەر پەیدان و کەمێك دەڕۆیی، سپێدەیەکی شەختەیی، بە بەر چاومەوە کچ و پاسکل کەوتنە بن شەختە، ئەها تەنێ سووکان و کوشین و سەر و پرچ دیارە، ئای چ بکەم، ئەها دەست رادەوەشێنێ، دیارە گازی من دەکات، بەڵام من نەوەرام لە

شەختە بدەم و بگەمە هانای، دواتر ئەو رووداوەم خستە چیرۆکەوە لە چیرۆکەکە کوەکە لە چاو تروکانێ بە سەر شەختە و بن شەختەدا دەگاتە کچە و دەیخاتە سەر ملی و..لە چیرۆکەکە گەڕا، ئەو چیرۆکەی کەس نەیدی، من کۆی ناو چیرۆك نیم، منی نەوەرۆك نەك کچەکەی مەستان کەویاریش نوقم بێ دەوەرم خێ لەو شەختەیە بدەم؟ لە چاوتروکانێ بە زاری پێ هاوارەوە گەیشتمە سەر کۆسپەی پێش دەرگای ماڵی مەستان، دەستم نەگەیشتبووە دەرگا، مەستان بە پێخواسی دەرپەڕی، دیتم بە پێیە پانەکانی پێ پێ شەختەی شکاند وپێ پێش بەژنی نەویتر دەبوو، کچەکەی وا لە سەر شانی، پایسکلەکەش بە دەستیەوە، حەمەد مەستان دوو شەکرۆکەی دامێ و گوتی:
چیدی سبەینان زوو مەچنە سەر گەمێ.
سەربردەکەم لە ماڵێ گەڕایەوە، هەر ئەو رۆژە نەنەی کۆیێ چەند جارێ سەربردەی من و کچەکەی مەستانی گەڕایەوە، جار لە دوای جار بەتامتر، هێند جوانی دەگەڕایەوە کەس لێی تێرنەدەبوو، من باوەڕم نەدەکرد ئەوە سەربردەی من بێ، چیرۆکی من بێ، لە خەیاڵ دەچوو، دەستراوەشاندنی کچەکەی بە شەوەیەك نیشاندەدایەوە من لە تەمەنم دیمەنی وام نەدیبوو، دەتگوت دەستی پەریەکە و لە ناو زاری دەوەوە، ئەدی خرمە خرمی شەختەی بن پێی حەمەد مەستان! ئەدی… نەنکم ناوی لەو چیرۆکە نابوو، کچی ناو شەختە، من زوو زوو دەمگۆ:
نەنە، هەقایەتی کچی ناو شەختەم بێ بگێڕەوە!
هەر لەو زستانە، کەندێ پێش ماڵێ هەستانێك هەستا، کەند چیدی هەستانی وای بە خێیەوە نەدی، خانوو کەوتە ناو ئاوێ، لە چاوی منەوە لەو ساوایە دەچێ لە ناوەندی تەشتێکی گەورەی پێ ئاو دانیشتبێ و بزێنێ، گومم دەزرینگایەوە ،گومم لە زیەی خانوو بوو، هەموو لە پشتەوە دوور لە خانوو بە دیار خانووەوە لە بن بارانێ چاوەڵی کەوتن و بە ئاوداچوونی ماڵ و خانووین، رەنگە هەر یەکەی بیر لە شتێك بکاتەوە، خەمی شتێك بخوات، من خەمی دەلاقەی مەم و زین و پێاوەکانم بوو، تازە پیاوەکم کێبوو، جارێ دوو لە پێم کردبوو، لافاو هێند لە پێ هات، بە پێاو رانەگەیشتم، بابم پێدەچوو خەمی چەپەکەی بێ، دایکم باولەکەی، ئەدی نەنەی کۆیێ، نەنکم یەکەم جارە لافاوی ئەرە ببینێ، لە هەمووان پتر تاساوە، ترساوە، ئەوەتا بە هەردوو دەستان سینگی خێی دەکوتێ:
بەسێ، کچم بەسێ، نەدەبوو بەڵێی لافاو هەلدەستێ!
دایکم دەڵێ:
دایە، ترست نەبێ، هیچ ناقەومێ، کەمێکیتر دەنیشتەوە.
نەنەی کۆیێ دەڵێ:
کوەکەم، کوەکەم ئاو دەیبا…

ژنێ، نازانم چ ژنێ بوو، دەڵێ:
نەنە ئایشە، کوڕەکەت لە ژێرییە؟!
نەنەی کۆیە دەڵێ:
لەوێیە، لە کن پەنجەرەکە دانیشتووە..
تاهو واە! ئەو نەنکەی من وێنەیەکی کوڕە هەمەدانیەکەی -هەندێ کەس هەمەدانییان دەگوتێ، ئاخر لەوانە بووە کە کاتی خۆی هەڵاتبوونە هەمەدانێ- بە دیوارەوە هەڵواسیبوو، ئەو کوڕەی خۆی زۆر خۆشدەویست رۆژی سەد جار دەچووە دیاری و پێیدا هەڵدەگوت، هێندە متووی وێنەکە ببوو، زۆر جار هەمەدانیی راستی لە تەنیشتی بوو، کەچی ئەو هەر تەماشای هەمەدانیی وێنەی دەکرد.
نەنەی کۆیە بە دیار لافاوەوە و بەدەم نەرمە سینگکوتانەوە لە بن لێوانەوە ئەوەشی دەگێ:
کلدان و کلچووکەکەم، دەستم بشکێ، دەستم نەیگەیشتێ.
ئەو نەنکەی من رۆژێ جارێ چاوەکانی دەهشت، بێ شایی چووبا، یان لە تازیە با، هەمیشە کلیان لێوە دەتکا.
وەبیرمدێ پیاوانی گەڕەك کۆك بوون لە سەر ئەوەی کە لە پشتەوە خانووەکە کون بکەن و بزگوێ و هیربار بێننە دەرێ، ئاخر دەیانزانی لافاو کاتێ دەنیشتەوە، خانووی ئێمە ئاتاری بە سەر پاتاریەوە نامێنێ، کاریتە و شەقرەکانی گەیشتوونەتە سەیداوە و گەڕەکی جووان و منداڵ بە سەریاندا دەپەڕنەوە، بەڵام بابم ملی نەدا، گوتی:
خانووی من مەگەر لافاوی نووح، دەنا چ لافاوێ نایبات، ئەنگێ دەزانن ئەمن چ خۆشکم بە دەوریدا هەڵداوەتەوە!
نەنەی کۆیە دوای نیشتنەوەی لافاو و شادبوونەوە بە وێنەی کوێ و کلدانەکەی، چیرۆکی لافاوەکەی ئەو زستانەی بە شێوەیەك دەگێڕایەوە کەس لافاوی نووحیشی وا نەگێڕاوەتەوە، وەها دەستیپێدەکرد:
((خودا نازانم لە کێ تووڕەبوو، هات زارکی هەموو کوندەکانی خۆی لە سەر بەلاشاوە کردەوە، دنیا بووە ئاو، ئاو بەرزبۆوە، بستێکی مابوو بگاتە ئاسمان.....))
هەر لەوێ زستانێ لە نێوان هەردوو سێتاقانێ، لە نزیك مزگەفتی حاجی مرادی پێشتر جوو، لە جادەی شێستمەتری دەپەیینەوە، نەنەی کۆیە زۆر لە ترومبێل دەترسا، ترسانێك باوەناکەم چ کوردێ هێندە لە فڕۆکە ترسابێ، هیچ جووکیش هێندە لە کەس ترسابێ، پێدەچوو ترسەکەشی لە ترومبێلەکەی بەفری قەندیەوە پەیبتە دڵیەوە، دەڵێن جارێ لە کۆیە لە نزیك گەراجی هەولێر، ترومبێلێ لە دەستی شوفێر دەردەچێ، وەك ئەسپی سەر شێت مل دەنێ، نەنەی کۆیە لە سەرە کانێکی گەڕەکی بەفری قەندی راوەستایە، ترومبێلی بێ سووکان- هەر ترومبێلێ بەو شێوەیە ملی نابێ بێ سووکانیان دەگوتێ- دێ، ئەگەر

دار تۆلەکە نەبا، نەنەی کۆیی پاندەکردەوە، لەو ڕۆژەوە ترسی ترومبێل نیشتۆتە دڵی و بە بە دەستی فریشتەش ئەو ترسە هەناقەندرێ، ئەو سەرهاتەش لە زاری خۆیەوە هێند ناسك و بەتام بوو، قەستت دەکرد لێوەکانی بگەزی..
ترومبێل لە دووڕەوە دەردەکەوت، نەنەی کۆیێ جێی پێ جێ نەدەما، جارێ بێ پێش جارێ بێ پاش هەڵدەهات، چاوی لە دارتێل دەگێڕا خێی باوێتە پەنای، جگە لە دارتێل باوەێی بە هیچ شتێ نەبوو، شاخ لە وێ با خێی نەدەخستە پەنای.
ئِەوەتا قەمەرەیێ هات، هێشتا دووڕە، نەنەی کۆیێ تا پێی تێدایە هەێات، قەت نەمدەزانی وا لەش سووك بەغارە، ئۆمەی جێهێشت، یەك دوو شەقاو مابوو بگاتە ئەوبەری جادە، لە پێ بایداوە، گەێاوە، لە گەێانەوەدا ترومبێل نزیككەوتەوە، بە ئیستاپێ زیەی لە نەنەی کۆیێ هەستاند، زیەاندم.. ئۆخەی! نەنکم بە پێوەیە، وەبیرمدێ شوفێرەکە گۆتی:
ئەرێ ئەنگێ ئەو ژنە شێتەتان لێ بەرەللای جادە کردووە؟ پانمکردبایەتەوە قوربەسەری هەردوولامان دەبوو.
نەنەی کۆیێ گۆتی:
کوێە دە بێ، ڕێ نەما بۆرەدا دێی!
شوفێر گۆتی:
لەگەێ شێتان چ ناگۆترێ.
دواتر دەمانگۆتە نەنێ بە مە بێ ئەو غارغارۆیەت لە چ بوو؟ دەیگۆ:
کوێم بە دوای دارتێلدا دەگەێام، نەمدۆزیەوە!
ئەو سەرهاتەشی کردە چیرۆك و بە شێوەیەك دەیگێڕایەوە بابمردە و هەشبەسەر خێی لەبەر پێکەنین رانەدەگرت.

بە دوویدا دێ ...

وێکچوونەکانی نێوان دەقەکانی شێرزاد حەسەن و ماردین

ئیبراهیم

شرۆڤ/

ئانوار مەراغەیی ...

مەحاڵە هەموو کەس بتوانێت بەخشین و ئەفراندنەکانی سەدا سەد موکی خەی بێت، بە تایبەتی لە ئەدەبدا وەك چۆن وەژوان سوود لە کەپیکردنی سروشت و دەوروبەرو مەژوو ... تاد وەردەگرێت و دەیانوسێتەوە، جارانێك وەك خەی، جارانکی تریش شتەکیتریان لەدروست دەکات، هەرواش وەژوانان لە نەوان خەیاندا دەچنە ژێر کاریگەریی یەکترەوە، رەنگە ئەم کاریگەرییەش ناراستەوخۆ بێت و بە ئەنقەست نەبێت، هەندەی رەنگدانەوەی ئەدیبەك بێت لەسەر ئەدیبەکی تر..
ئەگەر قسەکانمان چڕتر بکەینەوەو تایبەتی بکەین بە شیعر، ئەوا دەبینین ئەستەمترین زمانی ئەفراندن زمانی شیعرە، لە قۆی و فرەمانایی و تەکنیکی زمانەوە بیگرە تا وشەسازیی و چەکردنەوەو بەکارهێنانی هونەرکانی رەوانبێژیی.. تاد.. بەڵام هەموو نووسەرێك ناتوانێت تا سەر هەموو تەعبیرکانی لە زمانی شیعردا جێ بکاتەوەو بەیەك دەبینین پەنا دەبەنە بەر ژانرکانی تری وەك چیرۆك و پەخشان و رۆمان و ...تاد، ئەمەش دژی دنیای تایبەتمەندییبوونە، کە ناکرێت هیچ نووسەرێك لەهەمان کاتدا لە هەموو ئەم بوارانەدا بەرهەندە بێت.
من بە وردبینیەوە بە رووەکردنەوەی کاریگەریکانی ئەدیبان لەسەر یەکتری ئەم لەکەینەوەم کرد لەسەر (شەوازی شیعریی شەرزادو حەسەن و ماردین ئیبراهیم) کە هەردووکیشیان بە شیعرەوە بەنگ نەبوون و سەریان کەشا بە ژانرکانی تری وەك رۆمان و ... تەنانەت پەلەتیك و وتاری رۆژنامەگەریش. ئیتر زەرینەی خوێنەرانی کوردیش دەکەونە ژێر کاریگەریی خوێندنەوەکانی رەوتی گشتی و ژێر کاریگەریی سەزداریی و رە بە خەیان نادەن مەوزوعیانە ماملە لەگەڵ ئەم بابەتانەدا بکەن. قسەمان لەسەر ئەوانییە کە شەرزاد زیاتر بە چیرکنووسین ناسراوەو ماردینیش مرۆڤکی هزر جوانی مرۆڤدۆستە.

ئەوەی لەرەدا دەمەوێت لەکەینەوەکەی لەسەر بنیات بنەم ئەو نموونە شیعریانەی هەردوو شاعیرن کە ئایا لە دیدگای منی خوێنەرەوە لەکچوونکانیان چین و پێش ئەوەی ئەم راستیانەش بخەمە روو دەبێت ئەوە بڵێم کە ماردین لە شیعردا بە بەراورد بە زمانی شیعری

شەرزاد زیاتر ڕچووەو سودی لە شەرزاد وەرگرتووەو بەڵام توانیویەتی پڕە بەو شەوازە بدات و شەرزاد جێبهێڵێت، کە ڕەنگە زۆر لە خوێنەران بە موکی پاڵفتەی ماردینیشی لە قەڵەم بدەن.

تەوەرەکانی ئەم لێکۆڵینەوەیە بەسەر ٥ باسدا دابەش دەکەم:

أ/ کۆرسەی هاوبەش. ب/ بونیاتی زمان ج/ دنیابینی هاوبەش د/ سوود وەرگرتن لە تیۆرجی هـ/ بارە تەقلیدیەکەی عەشق
أ/ کۆرسەی هاوبەش.
وەك دەزانین لە هەموو دەقێکدا تەرمی بنەڕەتی و لاوەکی هەن، گرنگ و ناگرنگ هەن، کۆن و نوێ هەن، وێنەی دووبارەو تازە هەن. جارانێکیش ئایدیای هاوشێوەو جیاواز هەن، بە نموونە گەر بڕاوردو لێکچوونی کۆپلەیەکی شەرزاد بکەین بە (ئێدگار ئەلان پۆ) ڕەنگە بڕیار بە ئەنقەستکردن نیەو دەکرێت دوو شاعیر هەمان ئایدیاو ڕەمزو کۆرسەی سەرەکی بەکاربهێنن کە (ڕەشبینی و قەڵەباچکەیە) ئا بەم جۆرە:
شاعیری بەناوبانگی ئەمریکی ئێدگار ئەلان پۆ لە شیعری (قەڵەشەکە) دەڵێت:
دەروازەی پەنجەرەکەم پاپۆوەنا، بە لرفەو
تەپەتەپی زۆری باڵیەوە
قەڵەرەشکی شکدار...
بەسەر پەیکەری پاڵاسی سەرووی درەهای ژوورەکەمەوە نیشتەوە
شیرزاد حەسەن لە شیعری (لاوانەوە) دەڵێت:
خەم وەك قەڵەشکی شووم ..
لە پەنجەرەی بە شووشەی ژوورەکەمەوە دێتە ژوورەوە..

***

جا لەرەوە بە جوونە کرەکی مەبەستمان و وەك نموونە هێنانەوە دەتوانین زیاتر بابەتەکەمان دەوڵەمەند بکەین سەبارەت وێکچوونی کۆرسەی زمانیی(ئیتر یا ڕەمزە یان ناو و ڕووداوی مێژووییە، یان بیرکەی دەربڕینی وێکچوونە) لە نێوان هەردوو شاعیر (شەرزادو ماردین)دا، کە ڕەنگە ئەمەش وەك گوتمان بە ئەنقەست نەبێت و کاردانەوەی نەست بن، بەڵام هەرگیز ١٧ نموونەو زۆر زیاتریش کە ئاماژەم پێ نەداون بە هێکەوت نەبوون، چونکە هەزاران و ملیۆنان تەرم لە ناو هەر زمانێکدا هەن، ئیتر بۆچی هەردووکیان هەر لە جوغزی ئەو وشەو ئایدیا وێکچوانە دەوەستن؟ مەگەر شاعیری ئەفرێنەر تازەهێن و نوێگەر نیە؟! بەهەموو پیکهاتە جیاوازە شیعریەکانەوە؟
هەندێك لە نموونەکان:
١- شەرزاد حەسەن لە شیعری (بە پۆچەوانەوە) دەڵێت:

ئینجانەی سەر بالکۆنەکان ..
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (خوشکەکانم) دڵتەنگە:
بابچین سەیری خەوتنی کچێک بکەین لە بالکۆنەکدا
٢- شەرزاد حەسەن لە شیعری (مانگــــی گەلحـــە) دڵتەنگە:
هەر چوار پەلی ئەسپەکەم دەشکێن
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (پەکەوە پاڵمان بە جەلانەی منداڵەکەوە نا) دڵتەنگە:
لەسەر زینی ئەم ئەسپە چەمووشانەوە
٣- شەرزاد حەسەن لە شیعری (ئەفسانەیگەورەبوون) دڵتەنگە:
ئەوتا لەسەر شەستەی بەندەرەکان
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (خەدیجە) دڵتەنگە:
لەسەر کەنکریتی ساردی بەندەرەکان دەخەوتم
٤- شەرزاد حەسەن لە شیعری (ورچێکی تەنیا) دڵتەنگە:
من هەنوکە لەو نەرە ورچە تەنیاترم
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (تە مەچە بە شەو) دڵتەنگە:
کە شەو وەک بەچکە ورچێک دەیەهێنجاندم
٥- – شەرزاد حەسەن لە شیعری (لە ئەوارێیکدا.. کەدەمردی) دڵتەنگە:
وەک فاحیشەیەک سەنگەسارم کەن
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (خەدیجە) دڵتەنگە:
وەک فاحیشەیەک ڕووت لە وەردەگەڕێت
٦- شەرزاد حەسەن لە شیعری (ئەفسانەیگەورەبوون) دڵتەنگە:
گەمەکردن بە دەنووکی کوکوختییە غەمگینەکان
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (یاسەمینەکانی مردن) دڵتەنگە:
نا ئومێدی کوکوختیەکان
٧- شەرزاد حەسەن لە شیعری (منەمنەکی هاملەت) دڵتەنگە:
. ئەفیلیا-ی جوان..
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (رافائیل) دڵتەنگە:
بە تە بوو ئەفیلیا بە تە بوو
٨- شەرزاد حەسەن لە شیعری (دارشەقەکانی نیشتمان) دڵتەنگە:
چ زوو فریومان خوارد
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (خەدیجە) دڵتەنگە:
تەش فریوی دنیات خووارد
٩- شەرزاد حەسەن لە شیعری (کەسیرە) دڵتەنگە:
کە بە تەك ڕەزو باخە مردووەکاندا تێپەڕیت
درەختەکان بەریان دەگرت
ماردین ئیبراهیم لە شیعری (رافائیل) دڵتەنگە:
بە هەر باخێکدا هەتبووبا

هەرەکان لە ترسا دەوەرین
١٠- شەرزاد حەسەن لە شیعری (زریکە) دەڵێت:
من گوەم لە زریکەی بە ئامان دەبە.. ناڵێیکی جەرگبڕ
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (رافایل) دەڵێت:
گوێی لە ناڵەی ئیبلیسکی زامدار نەبێ
١١- شەرزاد حەسەن لە شیعری (تەنکبوونەوەی ڕۆح) دەڵێت:
ئەو هەموو قینەس نوستووە وەئاگا بهێنی
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (رافائیل) دەڵێت:
دەترسان ئەوینکی ناموراد لە دڵیاندا بدارببتەوە
١٢- شەرزاد حەسەن لە شیعری (ئەربائیلە) دەڵێت:
وای لەو شەندەفەرە غەمگینەی من
وای لە من … وای لە من (شیعری: گەمارۆ / شیرزاد)
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (رافائیل) دەڵێت:
وای لە عیشوە و نازی بەلەمەکان!
١٣- شەرزاد حەسەن لە شیعری (دوا ورتە ورتی من) دەڵێت:
دەستمان لەگەڵ ئەهریمەن تێکەڵ کرد
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (خوشکەکانم) دەڵێت:
لەگەڵ تەمە ئەهریمەن!
١٤- شەرزاد حەسەن لە شیعری (ئەربائیلە) دەڵێت:
بەیەکەوە گوێ بگرین
لەودەچێ ئیسرافیل پەڵەی بێ
– ماردین ئیبراهیم لە ناونیشانی شیعرێکدا دەڵێت:
بەیەکەوە پاڵمان بە جڵانەی منداڵێکەوە نا
بابم ناوی رافائیل بوو (شیعری رافائیل/ ماردین)
١٥- شەرزاد حەسەن لە شیعری (بمانبەخشێ) دەڵێت:
خوشکێ ڕەشپێش، دایکێ جەرگبڕاوەکان
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (فلاورا) دەڵێت:
بۆ ئومێدی خوشکەکانم لەپێ دەخات
١٦- شەرزاد حەسەن لە شیعری (پێشیمانبوونەوەی نوح) دەڵێت:
نێ کەنعان و نێ باکس لەرێن
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (خەدیجێ) دەڵێت:
لە دەشتی کەنعانیش نەبێت
١٧- شەرزاد حەسەن لە شیعری (لە ئەواریکدا.. کەمردی) دەڵێت:
جەنگاوەرەی دەنو برینەکان
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (خەدیجێ) دەڵێت:
بریندارەکان بە هەواشی دەیاننێاند

ب/ بونیاتی زمان:

وەای ئەوەی زمان لای شەرزاد سادەتر دەبێت و لای ماردین دەیەوێت ئەو سادەییە جێبهێڵێت، بەڵام هەردووکیان نەیانویستووە زیاتر کار لەسەر بونیاتی جوانکاریی و وشەسازیی و فرە رەهەندی بکەن، بەڵکو ویستویانە ئەو هەست و پەیامەی هەیانە بزر نەبێت و خوێنەرەکان بە گشتی لێی تێبگەن، هەردووکیان زۆرتر راناوی زمانی شیعریی : کەسی یەکەمی تاك و دوومی تاك (من- تۆ) بەکاردێنن و خەیان و ئەزموون و حەزو ئازارەکانیان بە خەستی خەی دەسەپێنێت بەسەر گوتاری دەقەکاندا. کە ئەمەش تایبەتمەندیەکی زۆر شەوازی راستەوخۆیی بە دەربڕین دەدات.
نموونە:
١- من لە خەونەکانی تەدا ئەو سوارچاکەم (شەرزاد / شیعری مانگی گەلحەڵە)
چیم داوە لەوەی نەفرەتی من (ماردین / شیعری تاعون)
تەم لێ یاد بوو (ماردین / شیعری خەدیجە)
بوومە هاوەڵی ئەو کیسەڵانەی (رافائیل/ ماردین)

ج/ دنیابینی هاوبەش:

٣- بەهیوایی و ڕۆشبینی ئەو دیدو دنیا بینیە لەکچوویە کە هەردوو شاعیر لە زەربەی کوچەو کۆڵانەکانی شیعرەکانیاندا ئاگاکان لە بەردەم خوێنەردا دادەخەن، بەڵکو ماردین ئەم حاڵەتە تێپەڕ دەکات و هەموو نوشوست و ئازارو غەمەکانی خەی بە کاریگەرترین شەواز دەهێنێتەو وەك تەوقەك دەیکاتە ملی خوێنەری کوردی خەرلەخ نەدیوی تراژیدیاوی و کار دەگاتە ئەوەی خەم و ناسەرەکانی دی خوێنەریش بخنوێ سەر ڕووکارو تەکەڵاوی ئەشکەنجەکانی ماردین ببن .
ئەوەتا هەر هەندە بەسە شاعیران دەڵێن:
مەژووی ڕەشی مەینەتی خەم و خەت (شەرزاد/ شیعری مانگی هاوار)
با لەمە بە دواوە نوقمی نەشئەی ڕۆشبینی خەمان بین (شەرزاد / شیعری دوا ورتە ورتی من)
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (تاعون) دەڵێت:
ڕەژەك دەت نائومیدی دامانبگرێت
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (خەدیجە) دەڵێت:
دەموچاوم بخەمە دەستمەوە و بڵێم: تخووا دنیا چییە

د/ سوود وەرگرتن لە تیەڵەجی:

هەرچەندە ماردین لەسەرەتایدا بە قۆناغە سەروشتیەکانی شیعر نووسیندا لەگەڵ شیعردا نەڕۆشتووە، بەڵکو یەکسەر لە چامەوە دەستی پێکردا! شەرزادیش زیاتر وەك چیرۆکنووس و زمانزانی چیرۆك ناسراوە، بەڵام هەردووکیان لەو خاڵەدا یەکدەگرنەوە کە بۆچوونی سوودیان لە تیۆرەجی و سیمبۆڵی ناو ئاینەکان وەرگرتووەو زۆر جار هەمان هەماو ناو و کەسایەتیشیان هێناوەتەوە ، ئەمە ڕەنگی نییە گەر بتوانرێت جیاواز بەکاربهێنرێت و بزانرێت لە کوێدا بەکاردێت، جا نموونەی ئاوها لە زۆربەی کۆچەی شیعرەکانیاندا دەدۆزرینەوە، بەڵام هەر هێندە بەس ئەمە چەند نموونەیەك بهێنینەوە:

شەرزد حەسەن لە شیعری(پەشیمانبوونەوەی نوح)

عیزرائیلیش وا لە ژێر ئەم داربەڕووە

– ماردین ئیبراهیم لە شیعری(تاعون)

مەزموورەکانی داودم دەخوێند

هـ/ بارە تەقلیدیەکەی عەشق :

عەشق و دەداری و سووتان لە پەناوی خۆشەویستدا زمانێکی باوی شیعری کوردیەو وەکو عەوداڵێکی هەرزەکار هەمیشە زۆربەی شاعیرەکان ئەم سەبجێکتە لەبەردەستیاندایە تاکو بەشایی شیعریی پێ پڕ بکەنەوە، تەنانەت لە زەمانی خەرای شەشی تەکنەلۆژی و جیهانگیریشدا، ئایا ئەمە هەکاری نەبوونی ئازادیی تەکنۆلۆژی نیوان هەر دوو توخمە لە کەمەندگای کوردیدا؟ یان لە نەستدا کپەو هەمیشە حزوری هەیە؟ یاخود لاسایکردنەوەی شاعیرانی کلاسیك و پێش خەمانە کە شێتانە بتوێنەوە بە شێخ و ڕەگەزی (مە) ش هەر لەم دیدەوە ببینین، ئەمەیش هەر ڕەنگە بە جوڵاندنی غەریزە کپکراوەکان بێت! ئەمە زۆر لای شەرزاد ڕەنگی داوەتەوەو نەیتوانیوە لەو گوتارە باوەی عەشق خۆی دەرباز بکات، هەرچی ماردینیشە کەمتر ئەم خاڵەی تیا ڕەنگ داوەتەوە، زۆرجار کارەسات و نەهامەتیەکانی ژیان وای کردووە ئەم سەبجێکتە لەبیر بکات، یان پەیوەستی بکات بە وێنەیەکی کارەساتاوی خەفەتهێن.

(شەرزاد لە شیعری ‘پەنجەکانت’ دەڵێت:)

ئای کە حەزم دەکرد لە باتی دەمك

دە دەمم هەبوایە تاوك ساوایەکی برسی و شیرخۆر..

هەر دە پەنجەتم بمژیایە

بۆ ئەنجام:

خوێنەری کارا تاکێکی هەشیارەو لەکدانەوەو سەلیقەو دیدی خۆی هەیە بە دنیاو دەقەکان، بە هەموو شتێك ناڵێت باشە، تاکو لە بۆچوونگیان

نەدات، ئەم دەمانگەیەنێتە ئەو حەقیقەتەی کە رەسەن لە نارەسەن جودا بکەینەوە، دەقی داهێنەر لە دەقی عادەتی و تەقلیدیی جیا بکەینەوە، دەست بردن بۆ هەموو ژانرانەکایش رەنگە توشی نوشستمان بکات، وەک ئەوەی زمانی شیعری سەرکەوتوو گرانترینیانە و کەمترین بازاڕی هەیە لە مەدا ، بەڵام کەمی ئاستی مەعریفەی خوێنەر وای لەدەکات بە زەر دەق بگری و بە زەر دەق حەماس بیگرێ و بە زەر دەق دەمارەکانی ملی ڕەق ببن و هەبەتەقن، بەڵام دوای چەند خولەکێک هەمووی دەپوکێتەوەو دەقەکەش نێک نیشانەی پرسیار جێناهەێت ، بەڵکو هیچ گەڵانکارییەک لە ئاستی تێگەشتن و سەلیقەو هوشیاری خوێنەریشدا بەرپا ناکات، گرنگە هەر یەک لە ئەمە خودی خەمان بین، تا ببینە خاوەن کەسایەتی و بوونەکی سەربەخۆی خاوەن دیدو تەوانین و هەبژاردن، نێک ئەوەی دەزگاکانی ڕاگەیاندن و هەبژاردنی کەسانی تر بەمان دەخوازن.

لە بەردەم دەرگای نزادا … ڕزگار باهیر

١… دەرەوەیە … بەردەم مزگەوتەکە… ڕژێ.
لەپە دەنگەکی ناخۆشی بەرزی لەناکاو کە قرخەی پاکردنەوەی قورگی مەلایەکە لە پێش بانگ لە بەندگەی مزگەوتەوە دەبیسترێ و ئازادی تەمەن ١١ساڵان کە لەسەر کورسییە بچووکەکەی بەردەم دەزگای بەیاخچێتییەکەی دانیشتووەو بتەک ئاوی بچووکی بەدەمیەوە ناوە بیخواتەوە دەنگی مەلاکە رایدەچەکێنێ، پاشان دەنگی بانگ دەبسترێ. لەبەشی خوارەوەی شەقامەکە لەولای ئازادەوە بە دوومەترەک کاوەی تەمەن ٤٠ساڵ بەدیار عەرەبانەیەکی بچووکی ماست و پەنیر وەستاوە و هاوار دەکات.
کاوە/
وەرە بە دەی دادە …. وەرە بە ماستەکەی قەرەجەتان
وەرە بە ماست و سەرتوڕو ودەکەی لادەکانی خەمان
وەرە و خەت بەبەش مەکە لە شیری تازەی مەرەکانمان.
پیاوەک دەت و چووتەک باوی قاوەیی بەدەستەوەیەو لەبەردەم ئازاد دایدەنەت.

پیاو/
ئەو پێناوانەم بەیاخکە پاش سەعاتیکی تر دەمەوێ بێ.
ئازاد/
بەسەرچاو... نەعلت ناوێت؟
پیاو/
گەلێ نابینیت پێناوم لە پێدایە. جوان بەیاخی بکە با بریقێ
بێت .. دواتر پارەت دەدەمێ.
پیاوە دێوات و کاوێ ماست فرێش بەرەو لای ئازادی بەیاخچی دێت.
کاوە/
ئازە گیان ئاگات لە عەرەبانەکەم بێت تا نوێژەکەم
نەچووە... هەرئێستا دەمەێ.
ئازاد/
کاک کاوە کێی ماستی قەرچەتانە ... کێی ماستی لادێیە..
ئێی لەمانی خەتان دروستی ناکەن!
کاوە/
هەتیو تە تازێی لە بازاڕدا ئەوە تەکنیکی ئیشە تە نایزانی.
کاوە بەپێلە دەروات و خێی بە مزگەوتا دەکات بە نوێژکردن.

ئازاد بزەیەک دەیگرێت وەك ئەوێی گاڵتەی بەقسەکانی بێت و
دەستدەکاتەوە بە بەیاخ کردنی پێناوە قاوەییەکانی کابرا، لەم
کاتەدا پیاوەکی پیری ریش سپی بە پێی پێتی دێتە بەردەم ئازاد.
پیاوی پیر/
کەکەم ئا چوتەك نەعلم بدەرێ پێناوەکانیان دزیوم
دواتر بێت دەنمەوە.
ئازادیش سەیری پیاوێی ریش سپی دەکات و بزەیی پێدا دیتەوە چووتەك
نەعل دەخاتە بەردەم قاچە وشك هەاتووەکانی.
ئازاد/
باشە مامە.. بەچی ئاوا زووزوو لێتان تیکدەچێت
پێناوی یەکتر دەبەن؟
پیاوی پیر/
بەس قسێی هەڵەق ومەڵەق مەکە.. دواتر بێت دەنمەوە.
پیاوێی ریش سپی بەتوڕەییەوە بەرەو سەرەوێی شەقامەکە دێوات.
لەدەرگای مزگەوت پیاوەکی تەنگە ئێستوری قێوی جل وبەرگ شیك کە
چووتەك نەعلی دەاوی لەپێدایە و دەموچاوی توڕە یی لێدەبارێت
بەرەو لای ئازادی بەیاخچی هەنگاودەنێت هەر لەدوورەوە.
پیاوی قێو/
هەتیو ئەوە تە ئەم نەعلانێت بە داناوم من چەند جارم وت

بۆیاخ ناکەم؟
ئازاد/
نەخێر ئەوە نەعلی من نیە.. من هەر نەهاتومەتە مزگەوت
پیاوی قەڵەو/
درەمەکە ناشرین ئەمە نەعلی تۆیە ؟
ئازاد/
بەسەری باوکم ئەوە نەعلی من نیە
پیاوی قەڵەو/
ئەوە چییە ئەو پەڵاو قاوییانە ئادەی با سەیریانکەم.
ئازاد/
ئەوە هی پیاوەکە داینراو تەزیکی تر بۆی دەتەوە
پیاوی قەڵەو/
هەتیوە خوەرییەی دزو و درۆزنە هەشتا دەمت گەرمە
ئەوە خۆ پەڵاوکانی منە.
پیاوی تەنگئەستور یەك زلە دەدات بە دەموچاوی ئازاداو دەکەوێت و خەڵکیان لە کەدەبەتەوە پلیسیش لەوبەری شەقامەکەوە بە پلە دێت بەرەو هووی قەڵەباغیەکە.
شەرم ناکەیت بە ئەدەبی ساختەچی درۆزن.
ئازاد/
ئازاد چاوی پر دەبێت لە فرمێسك و لە جێگەی خۆی بەرز دەبەتەوە وەڵامی پیاوی قەڵەو دەداتەوە.
ئازاد/
من درۆناکەم ئەوەن نوێژدەکەن شتی یەکتری دەدزن .
پیاوی قەڵەو دەستەکی ئازاد دەگرێ و هوودەکاتە پلیس و بە تورەیی و دەنگی بەرزەوە دەڵێت.
پیاوی قەڵەو/
گەورەم ئەم هەتیوە ناشرینەی بە ئەدەبە پەڵاوکانی دزیوم.
پلیسیش یەکسەر دەستەکەی تر ئازاد دەگرێت لە ناو قەڵەباغیەکە دەیبەنە دەرێ.

کۆتایی

زانیتان قاسم سلێمانی چی وت ؟ … عەلی مەحمود محەمەد

ماڵپەڕی ئاوێنە لە بەرواری 27ی سێپتەمبەر هەواڵێکی زۆر مەترسیداری بڵاو کردەوە کە دەبوایە کاردانەوەی زۆر بەرامبەری بکرابایا بە ناونیشانی (هەڕەشەی مەترسیدارترین کاراکتەرەکانی ڕژهەڵاتی ناوەڕاست پرسەی ریفراندەمی کوردستانی ڕانەگرت), لە بشکی هەواڵەکەدا حاجی سلێمانی ڕازکی گرنگی مەترسیدار ئاشکرا دەکات ئاوێش, هاوڕێی داگیرکردنەوەی کوردستانە لە لایەن حەشدی شەعبیەوە پێش ئەنجامدانی ریفراندەم, واتا خۆیان زۆر زووتر بە هەرش بە سەر کوردستان ئامادە کردووە , وەلێ پێلامارەکانی داعش و کشە ناوخۆییەکانیان دوایانی خستووە, لە ڕاپۆرتە هەواڵیەکەدا هاتووە ((بەپێی هەواڵی ماڵپەڕی "ئەلمۆنیتۆر"، قاسمی سلێمانی لەسەردانەکەیدا بەکاربەدەستانی هەرێمی ڕاگەیاندوە "تا ئێستا ئێمە هەرشی حەشدی شەعبیمان بۆ سەر کوردستان ڕاگرتوە، ئەگەر ریفراندەم ئەنجامبدەن ئیتر لەمەودوا ئێمە ڕاینا‌گرین".ئەلمانیتۆر باس لەوە دەکات قاسمی سلێمانی هەڕەشەی ئەوەی لەکاربەدەستانی هەرێم کردوە کە "تەنها سەیری مەندەلی بکەن بزانن چی لەوێ ڕویدا ئەمە سەرەتای هەراکەیە".)).

وەک دەبینین پێش ئەنجامدانی ریفراندەمیش لەسەر زاری قاسمی سلێمانی گۆڕێ بیاردەرو کۆنترۆڵی حەشدی شەعبی ویستی پێلامار‌دانی کوردستانی هەبووە بۆ ئاوەدانکردنەوەی چوارچێوەی عێراق, خودی حاجی سلێمانی بۆ خۆی ئەزمونی لەو بوارەدا هەیە لەساڵانی 1979 بۆ 1980 لە گوندی ڕافەری پارێزگای کرماشەوە زیاتر لە 1500 کیلۆمەتری بۆی بۆ کوردستان تا جیهاد بکات بۆ ئیسلام بۆ سەرکوتکردنی ڕاپەڕینی خەڵکی کوردستان و وەک پاسدارێک ئەزمونی خۆی لە بەرەو ڕوبونەوەی چەکدارانەی دوژمنانی ئیسلام لە سەرکوتکردنی خەڵکی کوردستان دەست پێکرد, کە لەو کاتەدا بۆ خودموختاریەکی سەرتایی ڕازی بوون, وەلێ کەماری ئیسلامی ئێران پێیانی ڕەوا نابینی, دەیان هەزار وەک سلێمانی چەکدار کرد و ناردیانی بۆ سەرکوتکردنی خەڵکی کوردستان, نەخوازڵا وەک باشوریەکان داوای پەک هەناندەوەتی سەربەخۆی کوردستان بکرێت, کە کفرکە پاك بونەوە لێی نییە, ئەو یەکەك لەو چەکدارە 22 ساڵیانەی ئیمامی زەمان بوو پستاڵکیان لە پەدانکەند تا گرتنەوەی شارکانی ڕژهەڵاتی کوردستان و گەڕاندنەوەی

بە ژێر فەرمانڕەوایی حکومەتی ولایەتی فەقی.

قاسم سلەمانی فەرماندەی 19 ساڵەی فەیلەقی قودس, کە بەیارە کاری سەرکی ئازادکردنی قودس بێت,وەلێ ئەو بڕیەی چێ کردووەو خەریکی گەرمکردنی شەڕی عەلی و عومەرکانە لە کەمەڵك وێات, ئەو ریمەن کۆنترۆڵی حەشدی و شەعبی و حیزبوللەای لوبنان و تەواوی گروپە چەکدارە شیعەکان لە دەرەوەی ئێران لە گیرفانیەتی, هەڵشەکانی سلەمانی نیشانەی ئەویە ملکەچی بیارەکانم لە ئێستا و بیارەکانی قەناغی داهاتووش نەبن, چونکە داواکاریەکانی ئەو بە پێی پرۆژەی گەینی عەراق بە کەماری ئیسلامی دەگەێت, ئەوا حەشدی شەعبی بەر دە دەمە گیانتان و لە کوردستان دەرتان دەکەم و دەیکەمەوە باکوری عەراق وەك عەبادی وئەردەگان ناویان برد, ئاخر ئەو خویەکی گرتووە بە شیری تەرکی ناکات بە پیری, ئەو دەستپەکی بە پاسداربوونی بە بەشداری لە سەرکوتکردنی هاوەاتیانی کوردستان دەست پەکردبێت,چەن چاوی لە نابێت دوبارەی بکاتەوە, دەی عاشقان هەمیشە لای یەکەم دەدارە, دیارە هەر بەوشەوە ناوەستێت , ئامادەیە تەواوی گروپە چەکدارە شیعەکان لە جیهان بە رزگاری کەرکوك رەوان بکات,کەرکووك کە مەنزەگای ئیمام قاسم و ئیمام عەباس و ئیمام زەین عابدینی لەیە, وەك ئیمام گوپیەگانی وتی پیرەزەو ناهەقین سەربەخۆ بێت, خەو دەبینین بە گەاندنەوەی بە ژێر دەسەاتی خەیان, چەن بە بەهانەی داکەکی لە مەرقەدی زەینەب سەرەتا چوونە سوریاوە, هەشتا نگەاونەتەوە.نابێت ئەوەمان لە یاد بچێت, کۆنترەکردنەوەی فرەکەخانەکان هەولێر و سلەمانی نەخشەی لە مەژینەی حکومەتی عەراقییە لەسەر داوای ئێران, چونکە ئەوان بە مەترسی دەزانن بە سەر خەیان, لە هاتوچەی هەندەك بەزارن, تازە نییە.

حەشدی شەعبی مەترسی گەورەیە بە سەر ئایندەی کوردستان, هەزەکی میلشیایی تاوانکاری چەکداری شیعە یە لە 13ی ئازاری 2014 دامەزراوەو لە 67 گروپی چەکداری ئیسلامی پەك هاتووە, تەواوی باڵە جیاجیاکانی ئیسلامی سیاسی شیعی و مەرجەعەکانیان گروپی خەیان تەیدا دروست کردووە, سەرباری گروپەك بە ناوی رەیان کلدانی کە ئەویش دژ بە ریفراندەم هەوەستی گرت, دامەزراندنی حەشدی شەعبی لە عەراق 11 ساە دوا کەوتووە لە چاو دامەزراندنی سوپای پاسداران لە ئێران, ئاخر زەمینەی عەراق لەبار بوایە دەبوایا ساڵی 2003 پەك بهاتبایە وەك چەن بە دوای بەناو شەشی ئیسلامی ئێران لەوە پەك هات, بە 4 ساە هەموو کەندو کەسپە ناوخەیەکانی ناو ئێرانی لە سەرکوتی گەلان و پارتە سیاسیەکان بە تایبەت چەپەکانی لەسەر کەماری ئیسلامی

ئەرانی نەهێشت, ژمارەی چەکدارانی حیزب لە 60 بۆ 90 هەزار , هەندێك لە چاودێران پێیان وایە 125 هەزاری تێپەڕاندووە , هاوکات نزیك 3 ملیۆن خەڵخشی هەیە, ئەم هەزە زەبلاحە دوای شەڕی داعش و سەرکوتکردنی بزووتنەوەی عەرەبە سوننیەکان, لە قەناغی دواتردا وەك حاجی سلێمانی ئاماژەی پێدا چاوی لەسەر کوردستانە, خەریکانی رژهەڵاتی کوردستانیش سەرتا لە شەڕی پچە پچەی ناوچەیی وەك مەندلیلیەوە کێپەی سەند, تا هەنووکە بەردەوامە, بە قەناغیش پێلاماری ئەحواز و گومبەد کاوس و کوردستان و تاران و شارەکانی دی دا, تەنانەت پارتە سیاسیەکانیش تا لە کۆتادا کەسیان نەهێشتووە جگە لە خەیان و عەمامە ڕەش و سپیەکان نەبێت.بە چێسپاندنی پێگەی خەیان و بنیات نانی دەوڵەتێکی ئیسلامی شیعی ئەو ڕێگرە ناشرینەی ناوی کوردستانی هەڵگرتووە کە ڕازی نییە بە گەینەی عەراق بە کەماری ئیسلامی عەراقی شیعی پێویستە نەمێنێت,کوردستان ئاگادار نەبێت دەبێت چاوەڕوانی پێلاماری ملیۆنان چەکداری حەشدی شەعبی کلیل لە مل بن, خەیان بە فیدای عەباس و قاسم بکەن بە زەین عابدین بمرن, بۆیە گەلانەوە بە عەراق بە زەمانەتێکی نەو دەوڵەتی وەك ئەویە کوردستان لەسەر سینیەکی زەرین پێشکەش بە حاجی سلێمانی و حەشدی شەعبی بکرێت, نابێت خەباوەڵ بین بەسەرکردەی پارتە ئیسلامیە شیعەکان, بە دەستی سیاسەت تەوقە دەکەن, دەستی تفەنگیان لەناو حەشدە خەیان بە ڕژێ پیرۆزکەیان ئامادە دەکەن.

ڕیفراندەمی کۆتلۆنیا و کوردستان و بەراوردکەی هەڵەشەکان! … هیوا ئەحمەد

هەرەمی کۆتلۆنیا کە لە ساڵی ١٩٧٨ وە لە چوارچێوەی ئیسپانیادا مافی ئۆتۆنۆمی هەیە و حکومەتی ناوەندی کە سەربە ئەوروپای لانکەی دیموکراسی و مافی مرۆڤ، هەمیشە دژ بە مافی ریفراندەم و جیابونەوەی ئەم هەرەمە بوە.
ئەمرۆ کۆتلۆنیەکان بە وەڵام بەو پرسیارە: "کەدەتەوە کۆتلۆنیا ببێتە کەمارکی سەربەخۆ یان نا" ڕویانکردە بنکەکانی دەنگدان

بەرامبەر ئەو بنکانەی کە لە لایەن پۆلیس و دەزگا ئەمنیە نهێنیەکانی حکومەتی مەدریدەوە چواردەوریان بە پۆلیس تەنراوە و دەرگاو پەنجەرەکان شکێنراون و سندوقەکانی دەنگدان دەستیان بەسەردا دەگیرێت و بە دەندانترین شێوە دژی دەنگدەران دەوەستنەوە و هەگبە لەدەنگدانیان دەگرن!

ئەم ئەو وەاتەی لانکەی دیموکراسیی و ئازادی ومافی مرۆڤیە کە هەر لەسەرەتاوە دژ بە ئەنجامدانی ریفراندەمی کەتالۆنیەکان بوە و چەندین هەڕەشە وگوڕەشەی سیاسی و ئابوری کردوە تا گەیشتوە بە بەکارهێنانی هێز بە هێرشاندنەوەیی و ئەنجام نەدانی ریفراندەمەکە.
ئەم کاردانەوەی ئیسپانیایەکی دیموکراسییە لەبەرامبەر دانیشتوانی هەرێمەکدا کە دەیانەوە مافێکی خۆیان کە دەنگدانە لەسەر پرسێک پیادە بکەن، بەریتانیای دیموکراسیش هیچ درێغی نەکرد لەبەکارهێنانی تەرس و فشاری ئابوری و سیاسی وکۆمەڵایەتی لەبەرامبەر سکۆتلەندیەکاندا کاتێک ڕیفراندەمیانکرد، کەواتە دەبە وەاتێکی شۆڤێنی عەرەبی دیکتاتەر و حکومەتێکی ناوەندی فاشیست و ئسلامی شیعی و تایفەگەری چ هێرۆست و کاردانەوەیەکی دەندانێ و فاشیستانەی هەبێت لەبەرامبەر ریفراندەمی هەرێمی کوردستان و خواستی جیابونەوەی کوردستان و پێکهێنانی دەوڵەتێکی سەربەخۆدا!
قسەم لەوە نییە کە بە مەبەستێکی سیاسی وحیزبی دیارکراو نەتەوە تێبگەیت و ڕیاکاریانە خەریکی چەواشەکاری بیت، بەڵام ئەوە زەر سادەیە کە لەوە تێبگەیت کە حکومەتی عەراق نە لە ئابردودا وە نە لە ئێسا و داهاتوشدا هیچ کات هێگەمادات بە خۆشی وبە هێرشە وگوڕەشەکردن بەهێزت کوردستان ڕیفرادەم بکات و جیابێتەوە!

ئەم حاڵی هەموو حکومەتە سەردەستەکانە کە بەزەر و بەزەبری چەک ناوچەیەک و دانیشتوانەکەیان خستەتە ژێر قەڵەمڕەوی دەسەڵاتی خۆیانەوە ئەویش لەبەر ئەوەی کە بەرژەوەندی سیاسی و ئابوریان لەو ژێردەستەیی و هەشتنەوەیدا هەیە. هەرەمی کەتالۆنیا جگە لە هەکەوتە جوگرافیەکەی لە ١٧% ئابوری ئیسپانیا پێکدەهێنێت و مەبەندکی ئابوری گرنگە هەر لەبەر ئەم هەکارە حکومەتی ناوەندی ئیسپانیا زەر دەندانە بەرەوەی ڕیفراندەمی کەتالۆنیەکان دەبێتەوە. هەرەمی کوردستان جگە لە هەستیاریە سیاسی و جوگرافیەکەی لەبەرامبەر وەاتانی عەراق، ئێران، تورکیا و سوریادا وە هەبونی خودی کەشی کورد لە خودی ئەم وەاتانەدا، لەهەمانکاتدا سەروەت وسامانکی نەوتی و گازی گەورەی تێدایە و حکومەتە چاوچنۆک

و سەرکوتگەرکانی ناوند و دەوروبەر چاویان تێبڕیوە. هەر بۆیە هەر کەسێک ئەلف وبێیەک لە سیاسەت بزانێت و خۆی لە گۆلی نەدات ئەوە دەزانێت کە ڕیفراندەم و جیابونەوەی کوردستان هیچ کات حکومەتی شۆڤێنی و فاشیستی عێراق ئەوە قبوڵ ناکات و ئەوەی بۆی بکرێت لەبڕکارهێنانی هێزی سەربازی و هەڕەشەو فشاری سیاسی وئابوری و دیبلۆماسی.. درێغی ناکات. سەرئەنجام ریفراندەم و جیابونەوەی کورستان دەبێت بەسەریدا فەرز بکرێت و بکرێتە ئەمری واقیع.

هیوا ئەحمەد
١/١٠/٢٠١٧

پرسە و ماتەمینی دەرفەتێك بۆ یاکاریی کەمایەتی و وڵائی کۆیلایەتی ... کارا فاتیح

لە کەمەگای ئەمدا، پرسە و ماتەمینی دەساتێکی ئیستاتیکییان هەیە بۆ گەرمکردنەوە و توندکردنەوەی پێوەندییە کەمایەتییەکان، تیشکی بەهێزی ئەو جوانییە فریودەرەی ئەم دەساتەیش مرۆڤ لە ئاست ناشیرینییەکانی پرسەکەدا کوێر دەکات.
پرسە لە هەگەی بەردەوام خەدووبارەکردنەوە و بەرهەمهێنانەوەی ئابردوەوە بۆ دەساتە ئیستاتیکییە مرۆییە خەتەنەرەی هەیەتی، لە کۆنەستی مرۆڤکاندا جۆرێك لە ئایدیاڵژیا بەرهەم دەهێنن، ئایدیاڵژیای هەکخستنەوەی کەمەگا لە سەر فەهمی تەقلیدی و دینی، کە دەساتێکی شاراوەی هەیە لە کێبوونەوە و گەرمکردنەوە و بۆئاسانی گەیاندنی بۆچوون و پەیامە دینییەکان، ئایدیاڵژیایەك مرۆڤ بۆ هەی نەریتپارێزی و خۆلادان لە هەخنە و گلەیی، بەشکی زۆر لە تاکەتیی خۆی لە بەردەم گشتدا لە دەست دەدات، لەم کێبوونەوە کەمایەتییەدا کە لە ژێر خواستی گشتیدا بەوە دەچێت نێك تاك، ئایدیاڵژیای دینی و خواستی دەخوازی کەمایەتی دەخرێنە گەڕ و جگەی هەر بزوتنەوەیەکی جەماوەری، کە پاڵنەرەکەی ئازادیی تاك و خواستی دادگەریی کەمایەتیی بێت دەگرنەوە، یان تا ئادیەك

دەبێنە دواوە و، چالاکیی مرۆڤ دەبێتە جۆشخرۆشێك كە هاوشانی خۆم و نیگەرانی بە كەچكردوو یان بێندتریش، چێژ بەرهەم دەهێنێت، لەردا بەرهەمهێنانی چێژیش بە شێوەیەك مەرگ دەكاتە كەرستە و كاڵا و هێندە جار ئەو مەرگە دەبێتە شوێنی گاتەجاڕی.

گاتەجاڕی لەوەدایە، بەشدارانی پرسە، شوێنی پرسە و هەكاری پرسە دەكەنە بیانوو بۆ خۆنمایشكردن و موجامەڵەی یەكتر و داپۆشینی ڕق و ناكۆكییەكانیان، لەویش گاتەجاڕیتر ئەوەیە، لە سەر ئاستی سیاسی و هووناكبیری، مەرگی كەسێك بە تایبەت كاراكتەرێكی دیار، دەبێتە مەدەلێك بۆ چالاكی و خەڵەرخستن و قسەكردن، ئەویش كە وای كردوە پرسی مەرگ هەمیشە وەك پرسێكی كەمایەتی سەیر بكرێت و نەبێتە دیاردەیەكی تایبەت، ئامادەبوونی قورسی پرسە و ماتەمینییە لە كەمگادا، كە سنورێكی گەورەی لە نێوان ژیان و مردندا كێشاوە و مەرگی وەك بەشێك لە ژیان دابیوە و لەم نێوەدا مرۆڤ دیدێكی كراوە و سكۆلاری بە مردن نەبوە و هەمیشە سەبووریی بە گوتاری ئایینی هاتوە، كە مرۆڤ ئامادە دەكاتەوە بە مردن و ژیانی دوای مردن، نەك گۆشەدان بە ڕاحەتی خۆشویستیی مرۆڤ و ژیاندۆستی و سەرهەڵدانی پرسیاری ئەنتەلۆژی.
پرسە هەكارەكە بە ئەوەی دەستایەتیی ناكۆكەكان بێتەوە سەرەوە و پەردەی سەر دژە هووكۆشكان هەڵبدرێتەوە، ئەوان دەستەڵاتوودەست بە هەمان دیدی میتافیزیكی و ئایینی بە كۆشكان دەڵێن، وەك چۆن مەرگ لە ڕۆگەی پرسەوە ئەو پەیامە بە مرۆڤكان دەدات: بەردەوام بن لەو ژیانە تەقلیدییە و شوكرانەبژێر بن، سیاسییەكان و ناكۆكەكانیش بانگی خەزگە و ئاواتێكی وەهمی و فریودەرانە دەدەن: با مەرگی فڵان كەس هەكارێك بێت بۆ چارەسەركردنی كێشەكان و وەلاخستنی ناكۆكییەكان لەپێناو بەرژەوەندیی گشتیدا.

ئەوە هوونە، ئەگەر تەباییەك هەبێت لە نێوان بازرگانانی كەبەركەكار، سیاسەتوانانی ناكۆك، یان دەسەڵاتدارانداء كە بگومان هەیە و بەهەزیشە، تەنها بەرژەوەندی و دەخێكە تا ئەو گەمەیە بە باشی بەرێتە پێشەوە و بەردەوام بێت، نەك تەباییەك بە بەرژەوەندیی گشتی و باشكردنی ژیانی هەموان، لەردا پرسە هەكارەكە بە پیشاندانی ئەم تەباییە ساختەیە، یان ئاواتخواستن بە دروستكردنی و چەكەرەكردنی ئومێدێكی وەهمی لای خەڵك.
– خودا لێی خۆش بێت... خودا لێی خۆش بێت.
– بە خێر بێن... بە خێر بێن، خودا پاداشتتان بداتەوە.

گوزارەی (خودا لێی خۆش بێت) لە پاڵ سیما تەقلیدی و ڕیاكاری و

تینییەکی، سیمایەکی تریشی هەیە، کە زمان و بیرکردنەوە بە شێوەیەکی خەباخ و ئاسایی و بە هەمیشە دەخاتە خزمەت دیدی میتافیزیکی و گوتاری ئایینییەوە و مردن بە قورسی لە ڕووبەری کەمایەتیدا ئامادە دەکات و ڕێگر دەبێت لەوەی وەک پرسێکی تاك سەیری بکرێت و مرۆڤ بە دیدەکی کراوەوە لەی بڕوانێت، هەروەها ئەم گوزارەیە (خودا لەی خۆش بێت) ئەوەیش دەگەیەنێت: ئەوا من هاتم، دونیا هەر مردنە، هیچ شتێك ئەوە ناهێنێت بە قورسی بیگرین، خودا لەی خۆش بێت، گوزارەی (خودا لەی خۆش بێت) لە پاڵ سیما تەقلیدی و ڕیاکاری و ڕەتینییەکەی، سیمایەکی تریشی هەیە، کە زمان و بیرکردنەوە بە شێوەیەکی خەباخ و ئاسایی و بە هەمیشە دەخاتە خزمەت دیدی میتافیزیکی و گوتاری ئایینییەوە و مردن بە قورسی لە ڕووبەری کەمایەتیدا ئامادە دەکات و ڕێگر دەبێت لەوەی وەک پرسێکی تاك سەیری بکرێت و مرۆڤ بە دیدەکی کراوەوە لەی بڕوانێت، هەروەها ئەم گوزارەیە (خودا لەی خۆش بێت) ئەوەیش دەگەیەنێت: ئەوا من هاتم، دونیا هەر مردنە، هیچ شتێك ئەوە ناهێنێت بە قورسی بیگرین، خودا لەی خۆش بێت، خودایش بەخشندەترینە، دە تەیش گوناهەکانی ئەم دونیای من بە قورس مەگرە، ئەویش دەڵێت (خودا پاداشتتان بداتەوە) واتە چاکتان کرد هاتن، زەریشم پێ خۆش بوو، هەندەم پێ خۆش بوو، دەم لە ئاست لاریەکانتاندا نەرم دەبێت، منیش بە پرسەکانی ئەوە دەمەوە. بەم شێوەیە ژیانی کەمایەتی لە بازنەی لاریەکان، ڕیاکاری و دیدی تەقلیدی و میتافیزیکی بە کۆشکان دەخولێتەوە، پرسی مەرگ لای مرۆڤ هیچ شتێکی ئاچێکەنەر دروست ناکات، دەبێتە جەرە کەلتوورێك و لە هەموو کردەیەکی ئادیکاڵ ڕووت دەکرێتەوە.

بە سیاسی و دەسەڵاتدارانیش، پرسە ئەو دەرفەتەیە کە لە پاڵ بەهێزکردنی گوتاری دینی و بێنرخکردنی ژیان و هەژموونی مەرگ بە سەر ژیانەوە، بە هەی دەخی غەمگینی و ماتەمی هەندە جار ساختە و زاڵبوونی کۆشی هاوخەمیەوە، سەزی خەڵك بە لای خۆیاندا ڕادەکێشنەوە، پرسە زەمینەیەکی ساز و گونجاویش دەبێت بە ئەو حیزبی و ئاگەیاندنکارانەی، کە تەنها بەهرەیان سیخوڕی و ماستاوکردنە، تا وەلائی کەیلایەتیی خۆیان تازە بکەنەوە، ئەستایش بە زیندووەاگرتن و بەهێزکردنی ئەم گەمەیە، فەزای مەجازی (فەیسبوك) بوەتە ئاگەیاندنی هەواڵی و پرسە و ناردنی سەرخۆشی.

دیموکراسیەتی ژاوا چەند شەرمەزارە ... بەختیار محەمەد

هەر لەگەڵ یەفراندمی کوردستان و کەتەلۆنیا، دیموکراسیەتی ژاوا سەلماندی، کە پتر دیموکراسیەتکی سیاسی ئابووری – کالایە، نەك دیموکراسیەتکی سیاسی – مرۆیی. دیموکراسیەتکە، کە بە ئاسانی (بەتایبەتی لە دەرەوەی سنووری کیشوەری خۆیدا) بەها مرۆییەکان دەکاتە قوربانی هەموو بەرژەوەندکی ئابووری – ماددیی سیستمی سەرمایەداری ئەو وڵاتانە: فەرەنسای میراتگری بزاڤی شنگەریی، ویستی گەلك پشتگو دەخا و دروشمە مژووییە گەورەکەی خۆی لە ئازادی و یەکسانی لەبیر دەکا. ئەمەریکای فیدالی پشت لە مژووی جەنگی سەربەخۆییخوازی خۆی دەکا و ئەمە بۆ کەتەلۆنیا و کوردستان بە کوفر و گوناحکی گەورەی سیاسی و ئابووری دەزانۆ.

سەرلەبەری وڵاتانی ئەوروپای پشکەوتن و دادپەروەری و مافی مرۆڤ و نازانم چی و چی... دەچنە پاڵ دواکەوتووترین و خوناویترین دەوڵەت و حکوومەت و ژمی ژهەڵاتی ناڤینی داگیرکەری وەك ئران و تورکیا و عراق و سوریا و باس لە قودسیەتی یەکپارچەیی خاکی عراق دەکەن؛ ئەو دەوڵەتە زهەی، کە خۆیان بۆ ئمەیان دروستکرد و بەسەر ئمەیاندا سەپاند (تا ئستا ژاوا بەرژەوەندە ئیمپریالیستەکانی خۆی بە پیرز دەزانۆ، ئەگەرنا ناچنە پاڵ ئەو دەوڵەتە داگیرکەرە دوژمنانەی، کە هەوڵ دەدەن گەلانی وەك کورد و فەلەستین بخنکنن). یەککیان ئەو بوریە ئەخلاقییەیان نییە، کە بن گەلانی وەك کورد مافی سروشتی مرۆیی دیموکراسی خۆیانە، کە بیانەوۆ بۆخۆیان ئازاد و سەربەخۆ بژین. ەنگە وسیای میراتگری قەیسەری لەمبارەیەوە هەوەستی لە هەموو وڵاتانی قەڵای دیموکراسی باشتر بۆ (ببوورن من هەرگیز نام وسیا وڵاتکی ئینساندستە. بەنموونە ئەوەی ئەو ئستا لە سوریا دەیکا، بەربەریەتکی تەواوە)، کاتك لەتەك ئەردگان و لە کشکە سوتانییەکەی گوتی ئمە ز لە خەبات و تکشانی گەلی کورد دەگرین (ئەمەریکا، کە خۆی لرە باوەستە زر کەم و زر شەرمنانە باسی ئەم مافەی ئمە دەکا). من نازانم ئەگەر یاسا نوودەوڵەتییەکان تەنها بەرژەوەندی سیاسی و ئابووری زلهزەکان پکی بهنن، ئەمە چ یاسایەکە و چ پوەندییەکی بە مافی

مرۆڤ و مافی گەلانەوە هەیە؟ بەڵکو دەشێ بڵێین، کە ئەم یاسایانە یاسای ستەمکارە بەهێزەکانن، کە بۆ بەرژەوەندی و هەژموونی خۆیان دایانڕشتوون.

هەبەتە ئەم هەخنە دەرەکییانە هەخنە ناوەکییەکانمان لەسەر تراژیدیای سیاسەتی چارەگە سەدەیەکی دەسەڵاتی کوردی لە ناشارنەوە؛ ئەو دەسەڵاتەی، کە نەك هەر نەیتوانیوە بینای کۆمەڵگەی سیاسی و ئابووری کوردستان بکا، بەڵکو ئەو بینایەشی بەتەواویی، لەڕێگەی بنکەڵکردنی ژێرخانی ئابووری و تێکدانی شیرازەی ژیانی کۆمەڵایەتی و ناشیرینکردنی ژیانی ڕۆشنبیریی و بچووککردنەوەی مانی دیموکراسی... وێرانکردووە.

کەواتە سەرخان و ژێرخانێکی وێران، ئەمە جگە لە گوشاری هێکارە دەرەکییەکان، چۆن دەوڵەتی پێ دادەمەزرێ؟ ئایا دیکتاتۆریەتی حزبایەتی، کە لە کوردستاندا بەتەواویی باڵادەست و باوە، دەتوانێ دەوڵەت دامەزرێنێ؟ یاخود ئەمە سەدلەسەد هەوێنی ئەگەری دامەزراندنی ئەم دەوڵەتە لەبار دەبا؟ ئەم پرسیارانە بۆ دەسەڵاتدارانی حزبپەرستی هەرێمن، با وەڵامیان بدەنەوە!

بەختیار محەمەد

حەزەکانم ... سمکۆ محەمەد

شەکەت بووم هێندە خەمی جهان بەشانم هەڵگرم
هێندە نەخشەی جهان بنوسمەوە
هێندە ناوی وڵاتان ئەزبەر بکەم
هێندە سنوورەکان بەزڕ بپارێزم
کەچی ڕۆژێك جهان منی هەڵنەگرت و لەنەخشەیەکیدا جێگەی نەکردمەوە
شوێنك نەبوو بۆ حەوانەوەم و سنوورێك نەبوو بمپارێزێ
لەوەتەی هەم خەو بەم خەزانەوە دەبینم
حەزم لێیە بەسکی برسییەوە گرانییەك بڕم شیعری تیا نەبێت
حەزم لێیە هەموو خەڵك بە گەمژەیی ببینم.. تاکو کەس تێنەگات چیم دەوێ
حەزم لێیە ژیان هەمیشە تاریك بێت، تا جیاوازی ڕەگەزی نرخی هەبێت

حەزم لێیە مەڕەکان گورگان خواردوو بن.. ئەو کاتەی گوند کاول دەبێت
حەزم لێیە کچە قەیرەکان شوو نەکەن و هەمیشە خەو بە کوانی غوربەتەوە ببینن
حەزم لێیە رەنگەکان تێکەڵ بکەم .. کاتێک شەڕگە لە پەلکەزێنە دەگرێ
حەزم لێیە پێبکەنم.. کاتێک ریزی پیاوانی ماتەم گێڕ لەبەردەم رەشماڵەکاندا رەش دەچنەوە
حەزم لێیە کاتێک رابکەم.. ئەوکاتەی ئێوە ماندووبوون و هەرتک ئەژنۆی شکاندوون
حەزی من حەزکی سەپێنراوە
حەزم لێیە ئێواران دڕەنگ بێمەوە.. تاکو نانەواخانەکە نەمینێ و هەست بکەم هەموو دونیا برسییەتی
حەزم لێیە هەموو ڕۆژێک بچمە دەم روبارێی نزیک گوندەکەمان .. تاکو لەخنکان تێبگەم
حەزم لەهەموو شتێکی کێنە
لە پایسکیلێک کە پایدانەکەی شکاوە و دڕەنگ دەمگەنێتە مەکتەب
حەزم لەو کچەیە کە لەخۆا خۆشمدەویست و ئەو بێئاگا بوو لەو سۆزە
حەزم لە چایخانەی نزیک ئەو دارستانەیە کە سێبەری دارەکانی بێ خاوەنەکەی نەبوو
ئەو چاخانەیەی لە قسەی وشک زیاتر شتێک هیچی لێ فێرنەبووم
حەزم لەو جۆرە ئازادیەیە ئەگەر هەموان سەرخۆش نەبووینایە بۆوامان پێی نەبوو
حەزم لە پیاسەی شەوانە بە هەناسەی کێن کە زیندەوەر لەترسی ترس بەخەبەر نەبوون
حەزم لەو سینەمایەیە کە روناکی نەدەما. ئیدی تاریکی بۆنی ژیانی خەیاڵاوی لێدەهات و گەنجەکان خۆیان ڕاحەت دەکرد
حەزم لە سواری ئەو کەرانەیە .. وەختێک خۆم لە خوێندن دەدزییەوە و هاوڕێکانم پێدەکەنین
حەزم لە هەموو شتێکی قڕە
بەڵام لەترسی تۆ ناوەرم

هاوینی 2015

قاسی شەوە خاینەکان ... نەژاد عزیز سورمێ

"چ بەدبەختییەکە لە گیرفانت بدەنێ و
لە دڵت لێت وەربگرنەوە .. "
جوبران خەلیل جوبران

(1)
سێبەری مژوو ، دەستی لە کەلەکێ گرتووە ..
لەگەڵ بارانی بەهاراندا بۆ …
هەمیشە خەڵك هەیە لێواوە ماسکدارەکانی دونیا
دەلاوێنێتەوە ..
هەمیشە سپێدەیەك هەیە بێباك ،
لە گومانایی جەنگەڵان دەمانپارێزێ ..

مەکێی ئەرخەوان بوو ئەم وشاتەی ئێمە …
هاتن چاوتان
لە لاتی و خەتی خاتیشمان بڕی ..
هاتن مۆسیقای خاوەن شکۆتان لێ تێراندین ..
بە کوێتاندا هەبڕێم ؟
بە وێندەزە قایرسدارەکانتان ؟
یا ڕوانینی باڵدار ئاسا ؟
بە کوێتاندا..؟

(2)
(/ تابلۆی بەردەرگای پزیشکان/ نەخۆشیان دەژماردن ../
/ گۆڕەپەکان/ لە ڕووناکییان / کوڕ ببوون/ کێخەکێخی گزنەزە هەناو
ەشەکان/
/ ئێستا / وەختی / نووستنی / گوڵە سوور و سپیەکانە .. /
/ سەیری چ لەخۆنووسان و دەکێخۆداهاتنکە /)

بە ئومێدێکی شکستەوە دەستم درێژ کرد ..
بە ئومێدێکی شکستەوە دەستم واشاکرد ..
ئەفسووس لە دەنگی ڕەحم نەگەیشتن
ئەفسووس دەسیەی نەرگزتان نەخوێندەوە ..
لە بیرتان کرد بە نوێژی نیوەڕۆ

چرای شەیدا ییمان ،
لە ناوەڕاستی شەقامدا بۆ پێ کردن ..
لە بیرتان کرد ،
پیاوەی بە تاڵ بۆ خۆمان و
هی پێمان بۆ ئێوە دانا..!!
|

(3)
(ئەو چرکە ساتانە لە یادەوەریمدا دا دەکەم .. /
/ دەنگێك / وێنەی مەستیی ئێواران / نامۆیی
هەڵیدەلوشێ.. / پەی چی / بیر لەوە بکەمەوە /
سەمای چاوم/ پشکنینی ئێوە بکەم..؟ /
/ شەڕ هەڵیخەڵەتاندین../ شەڕ کۆڕی کردین / لاڵی کردین/
شەڕ کەڵی کردین / کەڕی کردین../ ڕەوی کوللەیش ، بە بێشەڕاندا
هاتن../)

کارگەی ماسك و ڕووبەندانن
بۆ خۆیان لە هەموو شتێك دەگەن
لە نەزمی پێشتەکردنی با ..
لە ڕازاندنەوەی ئینجانەی بەر دەرگا ..
ناسۆریش لە سەنگتراشیی ئەوانەوە ،
کە چەندین دەریاو ئاسمانیان بۆیوە
لە پرۆسەی (فڕێندلی فایەر)- friendly fire – دا
مەدالیای بۆهاوتای ئێمە بووە..!

(4)
(من ون نەببووم / لێ / قاچم \ لە هەر کۆ دانا /
/ زەنەك دەرچوو .. / من / ون / نەببووم / تەنیا / ئەوەندە بوو/
ناسنامەکەم / لە گیرفانی کراسەکەمدا / لەبیرچوو بوو.. /)

ئاسمانێکی بەتاڵ دەرچوو
ئەو ئاسۆیەی ،
لە سەنتەرە بۆ دووبانکە و بەرهەڵەکانتانەوە
دەتانویست بیبینن ..
چوارگۆشەکانتان تێك شکان ..
سێگۆشەتان ڕاست کردنەوە ..
مێژوو ؟..
مەپرسە لە چ قۆناغێکی گیراودا ئاخنراوە ..

بۆ وچان
مەیدانگر.. نەوەس ..
لەوە کارەساتتر هەموومان تاوانبار بین ؟
لەوە کارەساتتر هەموومان ژاڵە خواردوو ..؟

ئەی کوا لاپرسەنی و بێباکی (شەکسپیر)و
بێنی پەلکەگیای (وایتمان) و
هاوارە کپکراوەکانی (ئامبێ) و (ڤرلین) و
بنیاتە پتەوە سانتاکانی (نیتچە) و
درەختە بەرەکانی (دانتی) و
فریسکەکانی (داڤنیشی) کوانێ ؟
کوا شینگێڕییەکانی (ئیڵییەت) و
هەرێ و پەیمانەکانی (ئاس) و
عەشقی ئاژەڵاتیانەی (گۆتە) و
شەوازە دەنشین و دەشکێنەکانی
(بیکاسۆ)و (سیزان) و (براك)و
ماسکە خەمبارەکانی مەدلیانی ؟..

(5)
(سرووتەکانی دوورگەی کرێت / بە ئووباری چەوردا
چوون / گەیشتنە (سکۆیا) / پەیڕەوە (ئیسپانیا).. / ئەو
پرسەیە / تا ئێستا/ بڕایشی / دەرنەکەوتووە / بێ
ئاگاداریتان / ئێمە / لە / خەرەبەندەییمان / زیاتر / پێ /
دەکرێ / ..)

ویستم ئاگر لەسەر پشتی ماسییان بکەمەوە
گۆڕستانی ئوور
خانووە لە ناویەك و بە گەوەکانی چەرموو
برێنزکارییەکانی لوستان
لە چیا قژ درێژەکانی ئیتاڵیادا درەوشایەوە ..
ئەی مانگی تاراوگان !
مانگی بێ هێللانە و بێ سێبەر ..
ئێمە بە تەنێ بووین
کە ئەوان ئاسمانیان تەی دەکرد ..
ئێمە بە تەنێ بووین
کە زەویان بە هەناسەبڕکێی
برسیەکانی ئەفەریقیا و
کێستەکانمان دەدڕا ..

ئەی مانگی تاراوگان !
مانگی بێ هێللانەو بێ سێبەر !
ژێ نەمدی
هاتبن فڕی کێانمان بکەن
ژێ گوێم لێ نەبوو ، نەم خوێندەوە
لە سێتەێ و نیگەرانیی و دەستخەێەتدان زیاتر
لە سەفەرە کورتەکانیان لەدوو مابێ ..
نەمدی ئەی مانگی تاراوگان
ژئاوای (مانێ) و (کلیمت) و (کامێ) و
(کافکا) و (ئاراگێن) و(دالی) و (دێلاکروا)
بواریان دابین بە مردنی خێمان بمرین ..
ئەدی ئەوە ئەسەف نییە ، مانگی تاراوگان ؟!
نەهێن شیعرێك بێ شاروێرانی خێمان بنووسین ..؟
ئەدی ئەوە ئەسەف نییە ، هێی ئاهەنگان ،
بە گریان بێیە بکرێ ؟!
مانگی بێ هێللانە ، مانگی بێ سێبەر ..!
باس هەر باسی گێپ و چراخانی پایتەختانە
باس باسی نهێنییە ئاشکراکانە ،
کە زانیارییان بە بەرقەێایێ سەردەخەن
تا پێا بگەن سەحەری لالەزار و مرواریان
غافێکوژ کەن ..
ئێمەش بێ ئاگا ..
خەریکی پیشەی بێ هوودەی فەرهادین …

ئیتر تەواو مانگی تاراوگان ، کووڕەی نوور !
ئیتر تەواو
ئەو ساتە تێکچێژاوە بێ (تاو) انە ،
لە یادەوەریمدا هەێدەگرم ..
ئەو ساتانە ، لەو چاوە مەستانە هەێدەگرم
ژێ لە ژان سروودم بێ دەگوتن ..
ئەو جار هەێدێم ئەی مانگ
بە کوردی هەێدێم
خێشەویستیش لەگەێ خێمدا دەبەم
چیدی شتێك نامێنێ بەو ناوە
پرسیار ئەوەیە :
ئەو کاتە ئێوە چێن دەژین ؟!

نیسانی 2007

دوا وتەکانی بەنگین پیرەت … شادمان کاکە برا

بمبورە ئەگەر بە هاوڕێ ناوت بەنم، هەرچەندە مەخابن لە ژیانتدا بە دیدارت نەگەشتم، بەڵام وا هەست دەکەم زۆر نزیکین لەیەکتر، تەی نووستو لە ناخی زەرینەماندا ئەمەی زیندو لە ناخی ماندوو و پشودەری تەدا، کاتێك شۆڕەنگ لە هەموو لایەکەوە هەرشیان بە کردیت ئیتر زانیت خوێندنەوەی کتێبی بەگیان هیچ چێشێکی تیا نەماوو بەکو خەمان بووینەتە بەهەزترین کەسایەتی ناسەراوی ناو ماندانکانی ژیان، کاتێك زانیت ئیتر گوێك نییە نەغمەی شمشاڵ غەمگینەکانی ناخمان پاراو بکات بە بەدەنگی و گوڵگرتن و لاواندنەوەمان… دوور ڕیشتیت، تفت لە ژاوەژاوی زەنگاوە گەنیوەکان کرد، ویستت هەبەی بەرەو ئەو جێیەی خەری لە ئاوا نابەت، ویستت هەبەیت بە ئەو شوێنەی هەشتا مرۆڤ هەناسەیەکی ئاسوودەیی دەدات، بەڵام نەتزانی لەوەدا گەڕێك بە خوونکانت هەڵدەکەنیت و دارشکانت دەکەیت بە کەڵەکەی، تا دوێنە بوو تە ئەسرینت بە (ئایلان) دەشت، بەڵام نازانم ئەمە کە ئەسرینی دە بە تە دەڕژەت؟ شاروگوندو ئاوایەکان بە دەستی ڕەشی سیاسەت و حیزب و بەرژەوەندی ڕەنگیان زەرد بووەو کەس ڕایان ناژەنەت، دانیشتووەکانیش هەروا، هەموو بەزارن لە خەیان و لە بە دادی و بە مافیی و بە نەواییدا دیوارو شەقامەکانیشیان لە بەتە خۆو و مەتەکە و گەندە، هەمووان دەیانەوەت هەبەن خەشیان نازانن بە کوێ؟ بەس لەو میحنەتخانەیە رزگاریان بەت ئیدی هەموو جێیەکی دی ڕەنگە لەوە خەشتر بەت، من نامەوەت زۆر سەرتان بیەشێنم و وەك گوتراوە قسەی کتێبان دووبارە بکەمەوە، لێرەدا دوا وتەی پەستەکەت دەخەمە ڕوو کە لەوە کەمترین لایکی هەبوو، بەڵکو لێرەدا دەروونی هەندەك بهەژێنەت:

" ئێستا ئەوەی ڕقم لێیەتی خوێندنەوەی ئەو کتێبانەیە سانکە من دەخوێنمەوە، ڕقم لەو ڕستانەیە ژیانکی درێنە و گۆڕاوکیان لەخەیاڵ و دور لەواقیع بە دروستکردووم.

خەم لەدەخەکدا دەژیم خەیاڵم پڕە لەگوتەی نەگوتراو چی لەقسەی گوتراو و سیناریۆی ژیان و جیهانی ناو کتێبی نوسراو شتەکان بکەم، ئەوان هەموو شتێک دەزانن ئەوەی پێویستی مرۆڤ نایانن.
بەجۆرێک بووین بەگاڵتەجار ژیانی جیهانەکەی ئێمە کوا پێویستی بەکتێبە، کتێب بێ ئەوانە باشە لەدڕەوەی ژیان ژیان دەکەن.

ئێمە وڵێی کتێب و کتبخانەکەمە، جگە لەگەیشتنەوەی نیگا هیچ بەستێرێیەک لەنەوانمان نەماوە، من گەڵاوەتەوە ناو خود و ئەویش گەڵاوەتەوە بۆ جیهانەکەی خۆی، نەوانمان وەک جارن نیە، جاران کارەکتەری ناو پەڕاوی کتێبەکان فریادڕەس بوون و ئێستا پڕن لەبوونەوەری هەزا قورس، حەز بەدیداریان ناکەم، تاوانباری وون بوونی من ئەوانن، هەست دەکەم بووم بەدەنکشیەت.

ساڵێک زیاترە قەڵەم یەک دێر لەهزر و خەیاڵی منی لەسەر کاغەز نەنوسیوە، شەش مانگیش دەبێ پێ بەتەری چاو و مەشکەم کتێبم نەخوێندەتەوە.
ڕەح و حەزی نووسین و چێژی خوێندنەوەم تەکشکاوە یەکەکم لەمردوان لەکەلی قەبر دەچم و کتێبیش لەگەی گەستان”
لە کەتاییدا هیوادارم بەم لینکی ڤیدیۆیە یادەك لە ژیانی ئەو مرۆڤە ڕشنبیرە ونە
بکرێت کە لە ژیانیدا وەك پێویست جێی ئاوەدانەوە نەبوو:
https://www.facebook.com/sarkawt.mahrwf/videos/vb.100003820908..239/1049107185226635/?type=2&theater

---

خەڵک بەزار بوە لەحزبایەتی! … تاهیر حاجی حەسەن

ئەم پاگەندەیە لەلایەن بەرێی نەوێی نوێی شاسوار عەبدول واحیدەوە بانگەشەی بە دەکرێت. بانگەشەیەک کەهیچ نزیکایەتیەکی نیە لەگەڵ واقعی خودی سیستەمی بەرژوازیەت و خودی پایەکانی دەوڵەت نەتەوەدا. چونکە کەی دەوڵەتانی گەشە سەندوی سەرمایەداریش لەلایەن حزبە جۆراو جۆرەکانی بەرێی بەرژوا قەومی و حزبە سۆشیال دیموکراتەکانی نەو

دنیای ئایدئۆلۆژیای بەرژوازی و هەیکەلە باوکایەوە یانی نیولیبرالیزمەوە بەرەو دەبرێن و ململانێکانیان لەسەر ماناوەی چەوساندنەوەی چینایەتی دەبنە پشتەوە.

نیولیبرالیزم خاوەن ئایدئۆلۆژیای تایبەتی خۆیەتی، ئۆیش ئایدئۆلۆژیای خۆپەرستی بازاڕی ئازادو قەرخ کاری شەریکاتە زەبەلاحەکانە. لەودیوشەوە هەمیشە بانگەشەی ئەوە دەکەن کەئایدئۆلۆژیەکان بەکەڵکی ژیانی کەمەگەکان نەماون. لەکاتێکدا ئەم ئایدئۆلۆژیا زاڵەی نەو جیهان بینی نیولیبرالیزم خۆی خستۆتە نەو گشت کایەکانی ژیان و تاک و کەمەڵەی بەخۆیەوە گرێ داوەو، ئەژ بەرەژیش ناهاوسەنگی نەوان چینی چەوسێنەری خاوەن دەوڵەت و خاوەن کار لەلایەک دەوڵەمەندتر دەبن و لەبەرانبەریشدا چینی بەرهەمهێنەری کەمەگەیش تادێت هەژار تر دەکرێت و قەشتی چینایەتی زیاتر دەبێت.
ئەم نیولیبرالیزمە خاوەنی ئاسایەکی ڕوون نیە کەبتوانێت کەمەگە دەربازبکات لەنەو جەنگەستانەکیدا، بۆیە بەردەوام لەڕەی سیاستی چەواشەکارانەوە خۆی نوێ دەکاتەوەو درێژە بەقەیران و جەنگەکانی دەدات. ململانێی نێوان زلهێزان و شەریکاتە جەراوجەرە زەبەلاحەکانیان لەپێناو داگیرکاری و داگیر کردنی بازاڕەکان لەهەر کونج و کەلەبەرێکدا بن، هەلومەرجەکیان خولقاندوە کەبەجیهانی بوون بەرەو کارەساتی مرۆی گەورە دەبرێت.

ئەم دوو بزوتنەوە نوێیەیش کەلەهەرمدا خۆیان بۆیان کردوە، زەر شەرمنانە دژیانەوەت وانیشان بدەن کەمەینەتیەکانی سەر ژیانی کەمەگە خەتای حزب و دنیای حزبایەتیە. بەبێ ئەوەی جورئەت بکەن و ڕاستیەکان نیشانی کەمەگە و خەڵکە زەحمەتکەشەکە بدەن و بڵێن ئەوە تاوانی جیهان بینی حزبی نیە کەژیانی زەرینە بەرەو هیلاکەت و هەژار کەوتنی زیاتر کەوتون، بەڵکو ئەوە تاوانی کەی سیستەمی بەرژوازی و پارێزەرانی دەوڵەت نەتەوەی سەرمایەداریە. بەڵام ئەم دەم لوسانەی بەرژوازی هەڵەی واچەن دەکەن؟ ئەم بەناو سیکولارانە چەن هەڵەی وادەکەن و ڕاستیە چینایەتیەکان بۆیان بکەن بە کەمەگە. ئەم چەواشەکارانەی کەهەردوو بەرەکە پێی هەڵدەستن، هیچیان کەمتر نیە لەو کە خیانەت و بەتاڵان بردنانەی سامانی کەمەگە لەلایەن حزبەکانی بەرەی کوردایەتی و بەرەی دینیەکانەوە. بۆیە نەکەمەگەی خۆش گوزەران بەتاڵان چیەکان دروست دەکرێت وانە بەم دوو بەرە نوێیەی نەو سیاستی نیولیبرالیزمی کەرتی تایبەتیش دروست دەکرێت. کەمەگەی خۆش گوزەران و کەمەگەی مەدەنی کەلەوەدا ئاین بەهەموشێوازێک کراوەتە دژەوەی نەو یاسا مەدەنیەکانەوە، بەهاتنە

مەیدانی ئەو چینە هەژار کراوە بەرهەمهێنەر دەکرێت کە بەبێش کراوە لەکەی ئەو بەرهەمەی هەژانە هەنجی لەپێناودا دەدات،دیارە ئەم چینە بەرینەی کەمەگەیش بە بە ئابووریەتیکی شەشگەێ یانی بە بە حزبی پێشەو ناتوانێت دەستات لەدەستی چینە بەرژوازیەکە بسەنێتەوە. وەئەم چینە بەرینەیش تەنها لەیەی هەشیاری سیاسی چینایەتی خۆیەوە دەتوانێت ببێتە چینێکی شەشگەێ. بەپێچەوانەوە، تەنها خەباتێکی لەدەرەوەی ئەم تەگەیشتنە دەچێتە قاڵبێکی یەفەرمیستیەوە.

جالەکاتێکدا کە هەلومەرجەکان لەقۆناخێکدایە کەنەک زەرورێکی زەری لەو چینە هەژار کراوە داوە لەوەتانی هەژهەڵەتدا،لەبەردەوامی جەنگە کاول کاریکانی نەو سیاسەتی نیولیبراڵیزمی سەرمایەداریەوە،هەلومەرجێکی وای دروست کردوە،کەهەرچی ئایدەلۆژیای داڕیزەوی قەومی و دینی و مەزهەبی و تائیفی هەیە زیندوی کردەتەوەو وەک قایرەسی کوشندە بەریان داوەتە نەو هەزرو جەستەی ئەو چینە بەرینەی کەمەگاوە.
بەرەی ناسیۆنالیزمی کوردی هەروەک بەرەی ناسیۆنالیزمی عەرەبی و فارسی و تورکی،گەشتونەتە قۆناخی بن بەست بوون،بۆیە بەرژوازیەتی جیهانی بەئابووریەتی ئایدەلۆژیای قازانج پەرستی نیولیبراڵیزم،نایەوێت هیچ کات مەدی شەشگەێی چینە هەژار کراوەکە بگاتە قۆناخێک کەلەکاتی هاتنە مەیدانیاندا نەتوانرێت لەلایەن چینی بەرژوازیەوە بەلادا ببرێن،دەن و بەردەوام لەژێر ناوی جەراوجەرو فەرمی جەراوجەردا بەرەی جەراوجەری جیاواز دروست دەکەن و کار دەکەن لەسەر جەو کردنی ناڕازایەتیە جەماوەریەکان.

هەشتا بەرەی کلاسیکی ناسیۆنالیست بەرژوای کورد ئێکس پایەر نەبوە،دوو بەرەی تری بەرژوازی بەناو نیولیبراڵیزم سەرمایەداری مەدەرن خۆی ئیعلان کرد لەمەیدانێکدا. بەرەی شاسوارو بەرەی بەرهەم سالەح. ئەم دوو بەرەیە لەم قۆناخدا وەک سەردەمی بزوتنەوەی گەلان خۆیان تەیارو ئامادە دەکەن تادەنگە ناڕازیەکان لەخە بگرن و دواجار ئەمانیش وەک کارتی فشار لەبەرانبەر بەرەی کلاسیکی کوردایەتیدا بەکاریان بهێنن و دواجاریش دەبنە پارەزەرێکی باشی چونە سەری مەدی کەرتی تایبەت و خواستی شەریکاتە تاڵان چیەکانی سەرمایەداران. لەغیابی ئەتەرناتیڤە واقعیە شەشگەێ کەمەایەتیە سۆسیالیستیەکەدا،مەیدان تەنها بە بەرە جەراوجەرەکانی ناسیۆنالیستە جەراوجەرەکان و ئیسلامە سیاسیە فەرە جەرەکان بەکراویی دەمێنێتەوە. یانی مانەوەی چەوساندنەوەی چینایەتی و درێژدان بەلەگەڵنانی خۆنی چینوتوێژە هەژار کراوەکان.

تاهیر حاجی حەسەن
01/10/2017